

Quityi nu ndyaa ca slo ngu' judío tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo

Xqui'ya Cristo, bi' cha' cua nchcui' ycui' Ndyosi lo'o ñati chalyuu

¹ Nu ngua tya sa'ni la, tyuu tsa quiya' cua nchcui' ycui' Ndyosi lo'o jyo'o cusu' ji'na, quiña'a xi cha' nda Ni lo'o jyo'o bi'; cua nda ycui' Ndyosi cha' lo'o jyo'o bi', cha' chcui' ngu' lo'o lcaa tya'a quichi tyi ngu'. ² Pana nu juani lo'o cua tye ti chalyuu, cua nchcui' Ni lo'o na, xqui'ya cha' cua ñaa Jesús nde chalyuu ca su ndi'i na, la cui' Jesús nu laca sca ti Sñi' ycui' Ni. Cua nguti'i nu Jesús bi' lo'o ycui' Ndyosi Sti yu nu lo'o ngüiñá Ni chalyuu tya clyo; tya lo'o ngüiñá Ni lcaa lo na nu ntsu'u nde cua lo'o lcaa lo na nu ntsu'u lo yuu chalyuu, cua laca ndu Jesús lo'o ycui' Ndyosi Sti Jesús li'. Lo'o jua'a cua nda Ni chacuayá' ji'i cha' caca ycui' Jesús loo ji'i lcaa na bi'. ³ Lcaa xee lubii nu ntsu'u ca slo ycui' Ndyosi, cua ndyanu xee bi' lo Jesús Sñi' Ni lo'o ñaa Jesús nguti'i yu chalyuu. Ñi'ya nu laca ycui' Ndyosi, la cui' jua'a laca nu Jesús bi'; liñi tsa nclyo Jesús cña ji'i lcaa na nu ntsu'u chalyuu tsiya' ti, bi' cha' laca ndi'i tso'o ti lcaa na bi'. Nu lo'o ndye ngua'ni Jesús cña nu ntsu'u ji'i yu nde chalyuu, cha' ngüityi yu yabe' nu ntsu'u ji'i ñati, li' ngxu'tyuu yu ndyaa yu ca slo ycui' Ndyosi Sti yu, ndyaa tucua yu nde la'a tsu' cui' su tlyu ca su ntucua ycui' Ni.

Ná caca stu'ba cha' ji'i xca ji'i ycuí' Ni lo'o Jesús

⁴ Tlyu la chacuayá' ntsu'u ji'i Jesús nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi que xca ji'i ycuí' Ni nu ntsu'u nde cua, xqui'ya cña nu cua ngua'ni yu cuentya ji'i Sti yu; quiña'a tsa chacuayá' ngxu'tyanu Ni ji'i Jesús, xqui'ya cha' stu'ba cha' ji'i yu lo'o ycuí' Ndyosi Sti yu. ⁵ Nde laca sca cha' nu cua nchcui' ycuí' Ndyosi cuentya ji'i Jesús nu laca Sñi' ycuí' ca Ni:

Sñi' na' laca nu'u; cua nda na' chalyuu jinu'u cha' laca nu'u Sñi' na'.

Lo'o jua'a cua nchcui' ycuí' Ndyosi chaca cha' cuentya ji'i Jesús:

Na' caca Sti yu; caca yu Sñi' na' lacua.

Si'i cha' ji'i sca xca nu ntsu'u nde cua nchcui' Ni cha' bi', cuentya ji'i Jesús nda Ni cha' bi'. ⁶ Tya clyo lo'o cua ta ti ycuí' Ndyosi ji'i Sñi' ycuí' ca Ni cha' caa yu chalyuu, li' nacui' Ni:

Lcaa xca nu ntsu'u cuentya jna' nde cua, nga'a cha' cua'ni tlyu ngu' xca bi' ji'i Sñi' na'.

⁷ Jua'a nchcui' ycuí' Ndyosi ji'i Sñi' Ni; pana nu laca xca ji'i ycuí' Ndyosi bi' ni, ndi'ya nchcui' Ni cuentya ji'i xca bi':

Laca bi' ñi'ya laca cui'i ti, masi cui'i nu tso'o tsa ndu'ni.

Ñi'ya ndyatü sca quii' tlyu, cha' tyijyu' tsa ntyiji'i xee, jua'a laca xca bi' ji'i ycuí' Ndyosi lo'o ndu'ni bi' cña.

⁸ Xa' ña'a nchcui' ycuí' Ndyosi cuentya ji'i Jesús nu laca Sñi' ycuí' ca:

Ná nga'a cha' tye cha' caca nu'u loo, cha' ycuí' Ndyosi laca nu'u, nacui' Ni,

li'ni ti ndu'ni nu'u lo'o ñati ca su laca nu'u loo.

⁹ Ndiya tsa ti' nu'ṽ lcaa cha' liñi nu ndu'ni ñati; ñasi' tsa nu'ṽ lo'o ndyu'ni ñati cha' cuxi lo'o ycuí' Ndyosi Sti nu'ṽ.

Bi' cha' ngusubi na' jinu'ṽ cha' tya'a nu'ṽ lo cña jna', nacui' ycuí' Ndyosi.

Jua'a tso'o tsa nti' nu'ṽ juani, cha' tlyu la chacuayá' cua nda na' jinu'ṽ que ji'ṽ xa' la ñati, nacui' ycuí' Ndyosi.

¹⁰ Tya chaca cha' cua nhcui' ycuí' Ndyosi lo'o Jesús nu laca Sñi' ycuí' ca Ni:

Nu'ṽ laca Xu'na tyucui ña'a chalyuu, nacui' ycuí' Ndyosi.

Tya clyo ngüiñá nu'ṽ lcaa na nu ntsu'u chalyuu, lo'o jua'a ngüiñá nu'ṽ lcaa na nu ntsu'u nde cua.

¹¹ Tiya' la li' culiji lcaa cha' bi' jua'a ti; pana ná sca caca jinu'ṽ tsiya' ti,

masi casu chalyuu, masi casu lcaa na nu ntsu'u nde cua ñi'ya laca lo'o ndyasu sca ste' na.

¹² Xco'o nu'ṽ cha' bi', ñi'ya laca lo'o nhc'o'o na sca late' nu nga'aa cua'nijo'o ji'na;

nhc'utsa'a na ji'ṽ cha' caja xa' nu cucui.

Pana ña'a ti tya ndi'ṽ ycuí' nu'ṽ;

ná ntsu'u cha' casu' nu'ṽ tsiya' ti, nacui' ycuí' Ndyosi ji'ṽ Jesús Sñi' ycuí' ca Ni.

¹³ Nde ntsu'u chaca cha' nu nscua lo quityi cusu' cuentya ji'ṽ Jesús:

Cuaa clya nu'ṽ ca nde, tyucua nu'ṽ ca su ntucua na' re;

ña'a cuayá' tyijiloo na' ji'ṽ lcaa tya'a cusuu nu'ṽ tyucua nu'ṽ, cha' caca nu'ṽ loo ji'ṽ ngu' bi' tsiya' ti.

Ni sca quiya' bilya chcuí' ycuí' Ndyosi jua'a cuentya ji'í xca ji'í Ni nde cua, sca ti lo'o Jesús cua nchcuí' Ni jua'a. ¹⁴ Lcaa nu laca xca ji'í ycuí' Ndyosi nde cua ni, lcaa tsá ndu'ni bi' cña nu nclyo ycuí' Ndyosi ji'í; cui'í nu tso'o tsa laca nu ngu' xca bi'. Nda Ni ji'í ngu' xca bi' caa nde chalyuu, cha' xtyucua ngu' ji'í ca ta'a ñatí nu cua clyaá ti ji'í nu cuxi xqui'ya Jesús, cha' cua ngulala ti tye chalyuu.

2

Tlyu tsa cha' laca cha' cua ngulaá na ji'í nu cuxi

¹ Tlyu tsa cha' laca ji'í Jesús juani lacua, bi' cha' nga'a cha' xñi tso'o na lcaa cha' nu cua nchcuí' Jesús lo'o na, cha' ná tyu'utsu' na ji'í tyucuii liñi nu ngusñi na. ² Tyempo sa'ni la nchcuí' xca bi' lo'o ñatí cuentya ji'í ycuí' Ndyosi. Liñi tsa nchcuí' xca bi' lo'o ngu', cha' tyempo bi' lye tsa nguxcube' Ni ji'í lcaa ñatí nu ngua'ni cha' cuxi; la cui' jua'a nguxcube' Ni ji'í ñatí nu nga'aa ndaquiya' ji'í cha' nu nchcuí' Ni. ³ La cui' ti cha' caca ji'na juani, si ná taquiya' na ji'í cha' nu cua ndyuna na bi', cha' clyaá na ji'í nu cuxi; ná caja ñi'ya clyaá na ji'í ycuí' Ndyosi lo'o cua ndye chalyuu, nu lo'o cua'ni cuayá' Ni ji'í lcaa ñatí. Clyo ndacha' ycuí' Jesús nu Xu'na na cha' bi' ji'í ñatí nu ngua tsa'a ji'í yu, jua'a ndyuna ngu' bi' cha' nu nchcuí' yu; tiya' la li', lo'o ji'na ndacha' ngu' bi' cha' bi'. Bi' cha' jlo ti' na cha' chañi laca cha' bi'. ⁴ Lo'o jua'a ngua'ni ycuí' Ndyosi cña cha' ca cuayá' ti' na cha' chañi tsa laca cha' nu nchcuí' ngu', ngua'ni Ni quiña'a tsa cha' tlyu slo na cha' ña'a na ji'í. Tyuu tsa cha' nu ná nchca cua'ni ñatí chalyuu ngua'ni Ni, cha' cube tsa ti' na ji'í ycuí'

Ni lo'o ña'a na cha' tlyu bi'. Lo'o li' cua nda Ni Xtyi'i ycuí' Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'í ñatí chalyuu, tsa ña'a nu ntsu'u tyiquee ycuí' Ni nda Ni ji'í ngu'; bi' cha' nchca ji'na cua'ni na tyu lo cña cuentya ji'í ycuí' Ndyosi, nu ná nchca ji'í ñatí cua'ni ycuí' ca ngu'.

Tya'a na laca Jesús xqui'ya cha' ngua Ni ñatí

⁵ Cha' ji'í chalyuu cucuí bi' nchcui' na juani, pana si'i nu ngu' xca ji'í ycuí' Ndyosi laca nu cua ngujui chacuayá' ji'í cha' caca ngu' loo ji'í chalyuu cucuí; sca ti ycuí' Ndyosi culo cña li'. ⁶ Ntsu'u sca cha' nu nscua lo quityi cusu'; ndi'ya nchcui' cha' bi':

Ndyosi Xu'na ya, ná sca na tsiya' ti laca ñatí chalyuu, ná nga'a cha' cube ti' nu'u ji'í ngu'; ná nga'a cha' cua'ni tya'na ti' nu'u ji'í ngu', cha' laca ngu' ñatí ti, nacuí jyo'o cusu'.

⁷ Masi sube tsa ñatí laca ngu' cuentya jinu'u, pana cua nda nu'u sca ñatí nu lijya chalyuu; jua'a cua laca ti tyempo nda nu'u chacuayá' cha' caca xca jinu'u loo ji'í yu bi'.

Ca tiya' la, li' ta nu'u sca su tso'o tsa su tyucua yu lo'o nu'u, ñi'ya laca su ntucua tlyu sca xu'na ñatí, sca se'í su caca chí loo.

⁸ Lo'o jua'a cua nda nu'u chacuayá' cha' caca yu loo ji'í lcaa na.

Jua'a nacuí quityi bi'. Cuentya ji'í lcaa ca na tsiya' ti nchcui' quityi bi', nu lo'o nacuí quityi cha' cua nda Ni chacuayá' cha' caca yu loo ji'í lcaa na, masi juani ti bilya ña'a na cha' laca yu loo ji'í lcaa na bi'.

⁹ Pana cua jlo ti' na ñi'ya ngua ji'í Jesús nu ngua li', cha' xti ti tyempo ngua lcaa xca ji'í ycuí' Ndyosi

loo la ji'i ycuí' Jesús. Ngujuii yu lo crusi cuentya ji'i lcaa ñati chalyuu, xqui'ya cha' xcuí' tso'o tsa ndu'ni ycuí' Ndyosi lo'o na. Lo'o jua'a ndube tsa ti' na ñi'ya ndyaca ji'i yu juani, cha' tso'o tsa ndyu'ni chi' ngu' loo yu; ndyu'ni tlyu ngu' ji'i yu xqui'ya cha' cua ngujuii yu, xqui'ya cha' ti' tsa ngua ti' yu cuentya ji'na.

¹⁰ Cloyo ngüiñá ycuí' Ndyosi lcaa ca na nu ntsu'u chalyuu, jua'a tya ña'asi Ni lcaa na; lo'o jua'a nti' Ni cha' tyalaa ca ta'a na nu laca na sñi' Ni ca su tso'o tsa ca su ntucua ycuí' Ni. Bi' cha' cloyo ndulo tsa cha' ji'i Ni cha' tye lcaa cña nu ngua'ni Jesucristo; lo'o nu juani cua ngulaá na ji'i nu cuxi xqui'ya Jesús, masi ti' tsa ngua ti' yu lo'o ngua'ni yu cña bi'. ¹¹ Na cua ngua'ni lubii Jesús ji'i cresiya ji'i ñati chalyuu, bi' cha' juani laca ycuí' Ndyosi Sti na; lcaa na nu cua ngua lubii cresiya ji'na xqui'ya Jesús ni, ntsu'u sca ti Sti na lo'o ycuí' Jesús, cha' laca ycuí' Ndyosi Sti na juani. Lo'o jua'a ná ndube ti' Jesús, nchcui' yu cha' tya'a ycuí' yu laca na. ¹² Cua nscua tsaca cha' nu cua nacui yu ndi'ya:

Ndyosi Sti na', tso'o ti chcui' na' cha' jinu'u su ndi'i
na' lo'o ngu' tya'a na';
cula tu'ba na' ji' lo'o cua'ni tlyu na' jinu'u ca su
ndyu'u ti'i lcaa ñati.

¹³ Lo'o jua'a chaca cha' nacui yu ndi'ya:
Lo'o na' xñi na' cha' ji'i ycuí' Ndyosi Sti na', nacui.
Lo'o li' nchcui' yu chaca quiya' ndi'ya:
Nde ti ndi'i ya, cha' stu'ba ti ndi'i na' lo'o sñi' na'
nu cua nda ycuí' Ndyosi 'na.

Jua'a nchcui' cha' nu cua nscua lo quityi cusu' bi'.

¹⁴ Nu na, ñati chalyuu na ni, sca ti cuaña' na, sca ti tañi na lo'o ngu' cusu' ji'na, jua'a lo'o ngu' tya'a

na. Ca ta'a na nu cua ngusñi na cha' ji'i Jesús laca na ñati chalyuu; bi' cha' lo'o nu Jesús bi' ngua yu ñati, cha' li' ngua ji'i yu ngujuii yu cuentya ji'na. Sca ti jua'a ngujui ñi'ya tyijiloo yu ji'i nu xña'a nu nclyo cña nde ca bilyaa, su nti' nu xña'a bi' cha' tsa cresiya ji'i lcaa ñati. ¹⁵ Lo'o jua'a ngua'ni lyaá yu ji'i ñati nu ntsii tsa cha' cajaa ngu'; lcaa tsa lo'o ñaa ngu' bi' chalyuu, cuxi ti ndi'i ngu' bi', ti'í tsa cña nti' ngu', xqui'ya cha' xcui' na ntsii tsa ngu' si cajaa ngu'. Ngua'ni tye Jesús cha' ntsii ngu' jua'a, ndu'ni yu cha' tso'o ti tyi'i ngu' bi' juani. ¹⁶ Ná yaa Jesús chalyuu cha' xtyucua yu ji'i ngu' xca ji'i Ni nde cua; cuentya ji'na ñati chalyuu na yaa Jesús, cha' xtyucua yu ji'na ngua ti' yu, cha' ca ta'a na laca na tya'a ñati ji'i jyo'o Abraham, masi cua lijya na chalyuu tiya' la xi. ¹⁷ Bi' cha' lacua, stu'ba ti ntsu'u cha' ji'i Jesús lo'o ñati ji'i ycu' nde chalyuu. Ngujuii yu lo' crusi cuentya ji'na, lo'o juani ntucua yu ca slo ycu' Ndyosi cha' chcu' yu lo'o Ni, cha' cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'na. Juani laca Jesús ñi'ya laca sca sti jo'ó nu laca loo la nu ndyi'u tsa ti' ji'na, nu jua'a tso'o tsa ndu'ni tya'na ti' ji'na. ¹⁸ Juani taca cua'ni lyaá Jesús ji'i ñati lo'o ndyjojolaqui nu cuxi ji'i; nchca ji'i yu cua'ni jua'a, xqui'ya cha' lo'o ji'i ycu' yu ngua ti' nu cuxi cua'ni ngana ji'i, cha' lo'o ycu' yu ngua tii yu ji'i cha' ti'í lo'o yaa yu nde chalyuu.

3

Ná stu'ba Moisés lo'o Jesús

¹ Cu'ma tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo, cu'ma nu cua ngusubi ycu' Ndyosi ji'i ma, culacua tso'o ti'

ma tilaca laca Jesucristo. Cua nda ycuí' Ndyosi Sti yu jí'í yu cha' yaá yu nde chalyuu, lo'o nu juani laca yu ñi'ya laca sti jo'ó nu laca loo la cuentya jí'na, cha' ngusñi na cha' jí'í ycuí'. ² Ndaquiya' Jesús lcaa cña nu ngulo ycuí' Ndyosi Sti yu jí'í yu, ndyi'u ti' yu jí'í ycuí' Ni nu nguane jí'í yu cha' caa yu nde chalyuu tya clyo. La cui' jua'a ndaquiya' jyo'o Moisés jí'í cña nu ngulo ycuí' Ndyosi jí'í nu ngua sa'ni bi'. ³ Pana juani lye la ndu'ni tlyu na jí'í Jesús, cha' ná stu'ba jyo'o Moisés lo'o yu bi'. Ñi'ya laca lo'o ndye ndya' sca ni'í ni, tso'o tsa nchcui' ngu' cha' jí'í cuityi nu ngüiñá jí'í ni'í bi', masi ná nchcui' lye ngu' cha' jí'í ycuí' ni'í; la cui' jua'a laca lo'o Jesús ni, lye la ndyi'u ti' ngu' jí'í ycuí' Jesús, masi nga'aa lye ndyi'u ti' ngu' jí'í nu Moisés bi'. ⁴ Cua ña'a ca ni'í nu ndiñá ñati ni, cua ntsu'u xu'na ni'í bi'; pana ycuí' Ndyosi ngüiñá lcaa ca na, lo'o lcaa ca chalyuu, lo'o lcaa ñati nu ndi'í chalyuu. ⁵ Tso'o tsa cña nu ngua'ni nu Moisés bi' lo'o ngua yu cña sa'ni, cha' cuentya jí'í ñati jí'í ycuí' Ndyosi nde chalyuu ngua yu cña; nchcui' tsa jyo'o bi' lcaa cha' nu ngua ti' ycuí' Ndyosi cha' chcuí' Ni lo'o ngu' bi'. ⁶ Pana nu Cristo bi' ni, tso'o la cña ndu'ni yu, xqui'ya cha' laca yu Sñi' ycuí' Ndyosi, lo'o jua'a laca yu loo jí'í lcaa ñati nu ntsu'u cuentya jí'í Ni. La cui' ñati jí'í ycuí' Ni laca na, si ña'a ti ná ntsi na ña'a cuayá tye chalyuu jí'na, si ña'a ti tya tso'o ntsu'u tyiquee na laja lo'o ndu ti' na jí'í Cristo cha' cua'ni lyaá lyiji yu jí'na.

Caja ñi'ya nu tso'o ti tyi'í tyiquee na, si taquiya' na jí'í cha' nu nchcui' ycuí' Ndyosi

⁷ Lo quityi cua nscua sca cha' nu nda Xtyi'i ycuí' Ndyosi lo'o ñatı sa'ni. Ndi'ya nchcui' Ni lo'o ngu' tya li':

Juani ti cua'a jyaca ma ji'i cha' nu nda na' lo'o ma:

⁸ Nga'aa tyu'u cha' cuxi tyiquee ma ña'a ma 'na chaca quiya',

ni nga'aa cua'ni ma ñi'ya nu ngua'ni jyo'o cusu' ji'i ma tsaca quiya' nu ngua sa'ni la.

Nu ngua li' lye tsa ngusu tya'a ngu' lo'o na' ca ne' quixi' su nguta'a yu'u ti ngu', nacui Ni.

Nu ngua li' ngua ti' ngu' cua'ni cuayá' ngu' 'na, si cua'ni tyaala na' ji'i ngu'.

⁹ Ngua ti' jyo'o cusu' ji'i ma cha' cua'ni cuxi ngu' lo'o na' nu ngua li';

cua nxyı' lo'o ti ngu' 'na tyucui tu'ba yija, masi na'a ngu' lcaa cha' tlyu nu cua ngua'ni na' cuentya ji'i ngu' lcaa yija bi', nacui Ni.

¹⁰ Bi' cha' ngua ñasi' tsa na' ji'i ngu' bi' li'.

Ni na' li': “Xcui' cuxi ti nelyacua ti' ngu' bi', ná ntaja'a ngu' tsiya' ti cha' tyanu cha' jna' ne' cresiya ji'i ngu';

ná ntaja'a ngu' cua'ni ngu' ñi'ya nu ni na' ji'i ngu' cha' cua'ni ngu'”, nacui na' li'.

¹¹ Ngua ñasi' tsa na' ji'i ngu' bi' li', ña'a cuayá' lye tsa nchcui' na' lo'o ngu' bi' li':

“Nga'aa tyalaa ma ca slo na' cha' tyi'i tso'o ti ma lo'o na'”.

Jua'a ntsu'u cha' nu nda ycuí' Ndyosi lo'o ngu' tya li'.

¹² Cu'ma tya'a ngusni na cha' ji'i Jesús, ña'asii ma ji'i ycuí' ca ma, cha' ni tsaca ma ná tya'achu' ma ji'i cha' ji'i ycuí' Ndyosi nu lu'ú ca, cha' ná caca cuxi cresiya ji'i ma, ñi'ya si nga'aa taquiya' ma cha' ji'i

Ni. ¹³ Ná tso'o si cñilo'o nu cuxi ji'i mā, lo'o li' xana caca cuxi cresiya ji'i mā. Bi' cha' lcaa tsā nga'a cha' xtyucua mā ji'i tya'a mā, cha' tyanu tachaa la cha' ji'i Jesús ne' cresiya ji'i ngu' tya'a mā, cha' ná cñilo'o nu cuxi ji'i mā tyucui lo'o tya ndi'i ti mā chalyuu. ¹⁴ Lcaa na lo'o tya'a na, tya ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo si ña'a ti xñi na cha' ji'i Ni ña'a cuayá' nu tye chalyuu ji'na, la cui' ñi'ya lo'o jlya ti' na ji'i yu nu ngua tya clyo.

¹⁵ Ndi'ya nchcui' ycui' Ndyosi cha' nu nscua lo quityi bi':

Juani ti cua'a jyaca mā ji'i cha' nu ta na' lo'o mā:

Nga'aa tyu'u cha' cuxi tyiquee mā ña'a mā 'na chaca quiya',

nga'aa cua'ni mā ñi'ya ngua'ni jyo'o cusu' ji'i mā tsaca quiya' tya sa'ni la;

nu ngua li' lye tsa ngusuu tya'a ngu' lo'o na'.

¹⁶ Lcaa ñati nu cua ndyalo'o Moisés ji'i nu lo'o ngutu'u ngu' ca loyuu Egipto ni, bi' ñati ngua nu cua ndyuna cha' nu nchcui' ycui' Ndyosi lo'o ngu' nu ngua li', pana lye tsa ngusuu tya'a ngu' lo'o Ni li'; ¹⁷ bi' cha' ngua ñasi' tsa ycui' Ndyosi ji'i ñati bi' tyucui tyempo lo'o ngutu'u scua tu'ba yija, bi' cha' ndyanu tyijya jyo'o bi' jua'a ti to' tyucui ca ne' quixi' ca su nguta'a yu'u ti ngu'. ¹⁸ Cua lye tsa nchcui' Ni cha' ji'i ngu' nu ngusuu tya'a lo'o Ni: “Nga'aa tyalaa ngu' bi' ca slo na', cha' tyi'i tso'o ti ngu' ca nde”, nacui Ni li'. ¹⁹ Nchca cuayá' ti' na lacua, cha' nga'aa ndyalaa ngu' bi' ca su nacui Ni ji'i ngu' cha' tsaa ngu', xqui'ya cha' nga'aa ndaquiya' ngu' cha' ji'i ycui' Ndyosi.

4

¹ Cha' nu laca juani, cua ngxu'tyanu Ni sca cha' lo'o na, cha' taca tyalaa na ca slo Ni, cha' tyi'i tso'o ti na ca bi'. Tso'o si cube ti' na ji'i lcaa ngu' tya'a na, cha' ná tyu'utsu' ni tsaca ngu' ji'i tyucuii liñi nu tsa ca su tyi'i na lo'o ycu'i Ndyosi. ² Ñi'ya lo'o ndyuna jyo'o cusu' bi' cha' tso'o nu nchcui' ycu'i Ndyosi lo'o ngu' cha' clyaá ngu', la cui' jua'a cua ndyuna na cha' tso'o nu nchcui' Jesús. Pana nu jyo'o bi' ni, ná ngua tso'o cresiya ji'i ngu', masi cua ndyuna ngu' cha' bi', xqui'ya cha' ná jlya ti' ngu' cha' bi', ná ngusñi tso'o ngu' cha' bi'. ³ Nu lo'o ngusñi na cha' ji'i Ni, li' taca tyalaa na slo ycu'i Ndyosi cha' tyi'i tso'o ti na ca bi'. Pana ñi'ya nu nscua lo quityi re, jua'a ngua cha' ji'i jyo'o bi', cha' nchcui' ycu'i Ndyosi ndi'ya:

Ngua ñasi' na' li', nacui Ni. Lye nchcui' na' ji'i ngu' bi',

cha' ná tyalaa ngu' bi' ca slo na', cha' ná tyi'i tso'o ti ngu' ca nde.

Nacui ycu'i Ndyosi jua'a, masi cua ndye lcaa cña ji'i ycu'i Ni tya lo'o ndya' chalyuu. ⁴ Cua nscua sca cha' lo quityi cusu' nu nchcui' cha' ji'i tsā nchca cati, tsā ndi'i cña' ti na. Ndi'ya nacui quityi:

Nguti'i cña' ycu'i Ni tsā nu nchca cati li', cha' ná ngua'ni Ni cña tsā bi' li'.

⁵ Pana ndi'ya nchcui' lo quityi nu nscua jyo'o bi': Nga'aa tyalaa ngu' bi' ca slo na' cha' tyi'i tso'o ti ngu' ca nde.

⁶ Bi' ñati laca nu clyo ndyuna cha' tso'o nu cua nchcui' Ni lo'o ngu', cha' clyaá ngu' ji'i nu cuxi, lo'o li' ná ngua tyalaa ngu' bi' ca slo ycu'i Ndyosi, ná ngua tyi'i tso'o ti ngu' ca su nacui Ni cha' tyi'i ngu',

xqui'ya cha' ná ntaja'a ngu' bi' taquiya' ngu' cha' bi'. Pana tya lyiji xi cha' tyu'u ti'i lcaa ñati nu nscua cha' tyi'i tso'o ti ca slo ycuí Ndyosi; ⁷ tya nda la Ni xi tyempo ji'na, cha' juani ti tya taca cuna na cha' bi'. Cua ngua tyuu yija tya lo'o ngujui jyo'o Moisés bi', nu lo'o nchcui' ycuí Ndyosi lo'o David. Ndi'ya nacui Ni:

Juani ti cua'a jyaca ma ji'i cha' nu nda na' lo'o ma, ná tyu'u cha' cuxi tyiquee ma ña'a ma jna'.

⁸ Nu ngua cua sa'ni bi', ná ngua ji'i jyo'o Josué tyalo'o yu ji'i ñati bi' sca ti quiya' ca su ndi'i ycuí Ndyosi; bi' cha' tiya' la tya nda la Ni xi tyempo cha' cuna na cha' bi'. ⁹ Lo'o juani ni, si ña'a ti tya xñi tso'o na cha' ji'i ycuí Ndyosi, tya taca tyi'i tso'o ti na lo'o Ni li', ñi'ya lo'o ngua'a cña' ycuí Ni tsá nchca cati bi'. ¹⁰ Masi tye cña ji'na nde chalyuu, tsaa na ca slo ycuí Ndyosi, li' taca tyi'i tso'o ti na lo'o Ni ca bi', ñi'ya nu nguti'i ycuí Ndyosi lo'o ngua'ni tye Ni cña ji'i Ni lo'o ngua tsá nchca cati bi'. ¹¹ Lcaa tsá cua'ni cña ti' na lacua, cha' ña'a ti tyu'u cha' ji'na lo'o ycuí Ni, cha' taca tyi'i tso'o ti na. Ná cua'ni na ñi'ya nu ngua'ni jyo'o cusu' bi', nu ná ndaquiya' tsiya' ti ji'i ycuí Ndyosi, cha' li' ná ngua tyalaa ngu' bi' ca su nacui Ni cha' tsaa ngu'.

¹² Lcaa cha' nu nchcui' ycuí Ndyosi lo'o ñati ni, ñi'ya nti' sca na lu'ú, jua'a laca cha' bi'. Lcaa tyempo ndu'ni bi' cña ne' cresiya ji'i ñati nu cuna cha' bi'. Laca cha' bi' ñi'ya si laca sca xlyu nu cha tsa tu'ba tyucuaa chu'; ndu'ni bi' cha' saala cuaña' na ña'a cuayá' nu tyalaa ca su ntsu'u tyijya na, ña'a cuayá' tyaca' ycuia nu ntsu'u ne' tyijya na. La cui' jua'a laca lo'o cuna na cha' ji'i ycuí Ndyosi bi', na nchcui' ca'a ti cha' bi' ji'i tyucui ña'a na,

jua'a lo'o cresiya ji'na. Lo'o nduna na sca cha' nu nchcui' ycui' Ndyosi lo'o ñati, liñi tsa quijeloo cha' ji'i Ni, lcaa cha' nu ntsu'u tyiquee na cha' caja ji'na, lcaa cha' nu nclyacua ti' scaa na. ¹³ Ná taca tyu'u cuaana ti cha' tyiquee na, ni tsaca cha' nu ntsu'u ji'na, cha' ná ca cuayá' ti' ycui' Ndyosi ji'i cha' bi'. Ná taca. Ña'a Ni ji'i lcaa ñati nu cua ngüiñá Ni, nu cua ngusta Ni chalyuu; nchca tii Ni lcaa cha' nu ntsu'u ji'na. Ná taca cua'ni na ni sca cña ca slo ycui' Ndyosi cha' tyu'u cuatsi' ti sca cha', cha' nga'a cha' xacui na cha' ji'i ycui' Ni cuentya ji'i lcaa cña nu ngua'ni scaa na nde chalyuu, nu lo'o tye chalyuu ji'na.

Sti jo'ó cuentya ji'na ca slo ycui' Ndyosi laca Jesús

¹⁴ Lo'o cua ngusñi na cha' ji'i Jesús, li' nga'a cha' cua'ni na cha' tso'o ti tyanu cha' bi' ne' cresiya ji'na. Cua laca ntsu'u sca sti jo'ó nu laca loo la nu ndu cuentya ji'na; Jesús laca bi', nu sca ti Sñi' ycui' Ndyosi laca yu. Cua ndyaa Jesús ca su ndi'i ycui' Ndyosi Sti yu; juani ndu Jesús slo Ni, nchcui' cha' ji'na lo'o Ni. ¹⁵ Laca Jesús sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na, lo'o jua'a tya'na tsa ti' Jesús ña'a yu ji'na. Cua jlo ti' yu cha' ntsu'u tsa quiya' lo'o cua cua'ni ti nu cuxi ngana ji'na, cha' nu lo'o tya ndi'i Jesús lo yuu chalyuu, la cui' jua'a lye tsa ngua'ni cuayá' nu xña'a ji'i yu, si cua'ni yu cha' cuxi. Pana nu Jesús bi' ni, ni sca cha' cuxi ná ngua'ni yu, bi' cha' taca caca yu sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na, cha' jlo ti' Jesús ñi'ya ññilo'o tsa nu xña'a ji'na. ¹⁶ Ná cutsii na tsiya' ti lacua, tyucui tyiquee na jña na sca cha' ji'i ycui' Ndyosi ca su tlyu ca su laca Ni loo; chcui' na lo'o ycui' Ndyosi nu xcui' tso'o tsa

ndu'ni lo'o ñati, cha' cui'ya Ni cha' clyu ti' ji'na, cha' xtyucua Ni ji'na, masi la cui' ca hora nu lyiji tsa cha' ji'na.

5

¹ Xa' la xu'na sti jo'ó nu ndi'i nde chalyuu ni, nsubi ngu' ji'i tya'a ngu' tilaca caca xu'na sti jo'ó, cha' caca yu bi' cña ji'i ycuí' Ndyosi cuentya ji'i ñati. Nsta sti jo'ó bi' msta nu lijya lo'o xa' ñati ji'i lo mesa ji'i ycuí' Ndyosi, jua'a ndijña tsa yu cha' clyu ti' ji'i Ni xqui'ya qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati bi' li'. ² Ñati chalyuu ti laca sti jo'ó bi'; lo'o ycuí' yu ntsu'u cha' cuxi nu ndyu'ni yu, bi' cha' tso'o ti nchcui' yu lo'o ñati nu ná nduna tsiya' ti, nu ndyu'ni tsa cha' cuxi. ³ La cui' tyempo lo'o ndyu'ni yu bi' cña cuentya ji'i xa' ñati, la cui' jua'a cuentya ji'i ycuí' ca yu nga'a cha' jña yu cha' clyu ti' ji'i ycuí' Ndyosi, xqui'ya qui'ya nu ntsu'u ji'i ycuí' yu.

⁴ Ni sca ñati ná ntsu'u chacuayá' cha' caca yu xu'na sti jo'ó hora nu nti' ti yu cha' caca yu cña bi'; ycuí' Ndyosi laca nu nsubi tilaca nu tso'o cha' caca xu'na sti jo'ó cuentya ji'i Ni, ñi'ya ngusubi Ni ji'i jyo'o Aarón cha' ngua yu xu'na sti jo'ó. ⁵ Lo'o Cristo ni, laca Ni sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na; si'i cha' ji'i ycuí' ti Ni ndu'ni Ni jua'a, cha' ná ngüijña Ni cha' ji'i ycuí' Ndyosi Sti Ni cha' caca tlyu la Ni. Ycuí' Ndyosi laca nu cua nchcui' lo'o Sñi' Ni tya clyo: Sñi' na' laca nu'u; ycuí' na' cua nda na' chalyuu jinu'u, cha' laca nu'u Sñi' na'. Jua'a cha' nda Ni lo'o Cristo. ⁶ Lo'o li' cua nchcui' ycuí' Ni chaca cha' ndi'ya: Lcaa ca tyempo caca nu'u sti jo'ó;

la cui' ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua
cua sa'ni la, jua'a cua'ni nu'u cuentya ji'i
ñati juani.

⁷ Nu lo'o tya ndi'i Jesús lo yuu chalyuu, tyuu tsa
quiya' ngusi'ya tsa yu lo'o nchcui' yu lo'o ycuí'
Ndyosi Sti yu; lye tsa ngua ti' cresiya ji'i yu lo'o
ngüijña yu cha' ji'i Ni, cha' nchca tsa ji'i ycuí'
Ndyosi. Ngua ji'i Ni cua'a ji'i ñati cha' ná cujuu ngu'
ji'i Jesús nquicha'; pana ndyuna Ni cha' nu nchcui'
Jesús lo'o Ni, cha' ntaja'a yu cua'ni yu lcaa cña nu
nti' ycuí' Ndyosi Sti yu. ⁸ Bi' cha' ndaquiya' Jesús
lcaa cña nu nti' ycuí' Ni cha' cua'ni yu. Nchcube'
tsa yu lo'o nguti'i yu nde chalyuu; masi nu sca ti
Sñi' ycuí' Ndyosi laca yu, pana tya ngua tsa'a la
yu cua ña'a ca cña nu cua'ni yu cuentya ji'i Ni.
⁹ Tiya' la li', lo'o cua ngua lcaa cha' ji'i Jesús cha'
cua ngua'ni yu cña nu cua nda ycuí' Ndyosi ji'i yu
cha' cua'ni yu, tya li' ntucua quiya' cha' cua'ni lyaá
Jesús ji'i cua ña'a ca ñati chalyuu nu tyaja'a cua'a
jyaca ji'i cha' nu cua nchcui' yu lo'o; ná tye tsiya'
ti cha' cua'ni lyaá Ni ji'na ji'i cha' cuxi nu ntsu'u
ji'na. ¹⁰ Bi' cha' cua nacui' Ni cha' laca Jesús sti
jo'ó nu laca loo la; la cui' ñi'ya nu ngua'ni jyo'o
Melquisedec nu ngua cua sa'ni la, jua'a cua'ni
Jesús cuentya ji'na juani.

Caca cuxi cha' ji'na si tya'achu' na ji'i Jesús

¹¹ Cua quiña'a tsa cha' nti' ya chcuí' ya lo'o ma
cha' ji'i Cristo, cha' quiña'a tsa cha' tya lyiji ca
cuayá' ti' ma. Pana ná nchca culu'u tso'o ya lcaa
cha' bi' ji'i ma; tlyu tsa cña caca, xqui'ya cha' ycuí'
cu'ma ná ndyu'ni yala ma cha' ca cuayá' ti' ma cha'
bi'. ¹² Tya sa'ni tsa ngua lo'o ndyuna ma cha' ji'i

Cristo tya clyo; cua nteje tacui tyuu tsa tyempo, ña'a cuayá' taca caca ma mstru cuentya ji'i Cristo nquicha', pana ña'a ti ndi'i ma juani. Tya nti' cha' culu'u la ngu' ji'i ma tya chaca quiya' ñi'ya ntucua quiya' cha' ji'i ycui' Ndyosi, la cui' cha' nu ngua ti' Ni cha' cacha' Ni ji'i ñati chalyuu. Ñi'ya ndu'ni sca cubi' nu tya ntyi', cha' bilya cacu bi' tyaja, jua'a ndyu'ni ma, cha' ná nchca ca cuayá' ti' ma cha' ji'i ycui' Ndyosi bi'. ¹³ Tya cuañi' tsa ngu' nu tya ntyi'; la cui' jua'a laca cu'ma, cha' ná jlo ti' ma tsiya' ti ñi'ya nga'a cha' cua'ni ma lo'o ngua tso'o cresiya ji'i ma cuentya ji'i Jesús, masi ntsu'u cha' tso'o nu nga'a cha' cua'ni ma juani. ¹⁴ Ñati nu cua nguluu xi laca nu ndacu tyaja; lo'o cu'ma caca jua'a, si qui'i ma cha' culacua tso'o ti' ma ñi'ya laca sca cha', si cha' tso'o laca, si cha' cuxi laca.

6

¹ Cua'ni yala na lacua, cha' cuna tso'o na lcaa cha' nu ntsu'u ji'i Cristo; cua'ni na cha' caca na ñati nu nclyacua tso'o ti ti', cha' ná tso'o si xcui' na nchcui' na ji'i cha' nu ngua tsa'a na tya clyo ti. Juani cua jlo tso'o ti' na macala ntucua quiya' cha' ji'i Cristo: cua nchcui' na ñi'ya caca tyu'utsu' na ji'i cha' cuxi nu ngua'ni na tya sa'ni la, ñi'ya caca xñi na cha' ji'i Cristo; ² jua'a cua nchcui' na ñi'ya caca tyucuatya na chacuayá' ji'i Cristo, ñi'ya caca sta ya' ngu' hique na chacuayá' ji'i Cristo; cua nchcui' na cha' tya tyu'ú na chaca quiya' nde loo la, masi cua ngujuii na, cha' li' ntsu'u cha' cua'ni cuayá' Ni ji'i lcaa na lo'o tya'a na. ³ Lo'o nu juani ni, nga'a cha' cua'ni yala ti na cha' taquiya' na lcaa cha' ji'i Jesús

nu tya lyiji xñi tso'o na; jua'a cua'ni na lacua, si tya ta la ycui' Ndyosi xi chalyuu ji'na.

⁴ Ná caja ñi'ya cua'ni na lo'o ñati nu nguxtyanu tsiya' ti ji'i cha' bi'. Cua jlo ti' ngu' ñi'ya laca lo'o cua ndyaala hique ngu' cha' ngulacua tso'o ti' ngu', jua'a cua jlo ti' ngu' cha' tso'o tsa cua ña'a ca cha' nu nda ycui' Ndyosi ya slo ngu'. Lo'o ngu' bi', cua ngua'ni Xtyi'i ycui' Ndyosi cña ne' cresiya ji'i ngu' xqui'ya Jesús nquicha'. ⁵ Cua jlo ti' ngu' bi', cha' cua na'a ngu' cha' tso'o tsa lcaa cha' nu nacui Ni ji'na cha' cua'ni Ni lo'o na; cua na'a ngu' bi', cha' tlyu tsa cha' nu ndyaca lo'o cua nguxana tyalaa chalyuu cucui ji'i ycui' Ndyosi ca su ndi'i ngu'. ⁶ Lo'o li' cua ndya'achu' ngu' bi' ji'i Jesús. Nga'aa caca cua'ni na cha' chaca quiya' xñi tso'o ngu' bi' cha' ji'i Jesús; xcui' na nda ngu' bi' cha' ti'i ji'i Jesús nu sca ti Sñi' ycui' Ndyosi, cha' ndyu'ni ngu' ñi'ya laca si ntyiji'i ca'a ngu' ji'i Jesús lo crusi chaca quiya', cha' xa' xtyí lo'o ti ñati chalyuu ji'i yu. ⁷ Ñi'ya nti' sca yuu tso'o su ndyu'ni ngu' cña ni, lu'ba ti nda'ya tyo ndyalú lo yuu bi'; ndyi'yu yuu hitya tyo bi' li', cha' jua'a nxyucua ycui' Ndyosi ji'i yuu cha' tyucua na cuiñii nu cua ndyataa lo yuu, cha' cua'nijo'o ji'i ngu' nu ndyu'ni cña bi'. ⁸ Pana ná tso'o yuu tsiya' ti si tyucua xcui' quixi', xcui' yaca quiche'; xtyanu ngu' ji'i yuu nu ndu'ni jua'a, cha' ñi'ya laca si cua ngusta ycui' Ndyosi yabe' ji'i yuu bi', jua'a ndyu'u cha'. Nga'a cha' cua'a ngu' quii' lo yuu bi', cha' tye tyaqui lcaa na cuxi nu ntsu'u ca ndacua. Ñi'ya nu caca ji'i yuu nu ná tso'o tsiya' ti bi', jua'a caca cuxi ji'na si xtyanu na cha' ji'i Jesús.

Ña'a ti tya xñi tso'o na cha' ji'i ycuí' Ndyosi, cha' ná xtyanu chca Ni ji'na

⁹ Cu'ma tya'a tso'o na, nu ntsu'u tsa tyiquee ya ña'a ya ji'i ma, nga'aa ntsu'u cha' culacua ti' ya cha' ji'i ma jua'a, masi nchcui' ya ñi'ya nu cua nchcui' ca ti ya. Cua jlo ti' ya cha' tso'o ti ndyaca ji'i ma juani, tya lo'o ngua'ni lyaá Jesús ji'i ma ji'i nu cuxi. ¹⁰ Lo'o jua'a liñi tsa ndu'ni ycuí' Ndyosi lo'o na. Ná cilyaa ti' Ni lcaa cha' tso'o nu cua ndyu'ni ma, nu lo'o nxyucua ma ji'i ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús, cha' cua quiña'a xi cña ndyu'ni ma cuentya ji'i ngu' bi'. Xqui'ya cha' ndyu'ni ma jua'a, bi' cha' jlo ti' xa' ñati cha' ntsu'u tsa tyiquee ma ji'i Jesús, cha' ña'a ti tya ndyu'ni ma cha' tso'o lo'o ngu' juani. ¹¹ Tso'o si ña'a ti tya cua'ni ma tyucui tyempo nde loo la nti' ya, cha' ndu ti' ma ji'i ycuí' Ndyosi ña'a cuayá' tyu'u tucua lcaa cha' nu cua nchcui' Ni lo'o ma. ¹² Ná nti' ya cha' caca taja ma; na cua nti' ya cha' cua'ni ma ñi'ya nu ngua'ni xa' la tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús tya clyo la, nu cua ndalo tsa tyiquee cha' ndu ti' ngu' ji'i ycuí' Ndyosi. Bi' cha' cua ngujui lcaa cha' ji'i ngu', ñi'ya nu nacui Ni cha' tyacua ji'i ngu'.

¹³ Nu ngua sa'ni la lo'o ngüiñi cha' ji'i ycuí' Ndyosi lo'o jyo'o Abraham, li' ngulotu Ni xtañi ycuí' Ni lo'o nacui Ni ndi'ya ji'i nu cusu' bi': “Chacuayá' ji'i ycuí' ca ti na' cua'ni na' cña bi' cuentya jinu'u”, nacui Ni. Nga'aa ntsu'u la xa' ñati nu tlyu la cha' ji'i que ycuí' Ndyosi, bi' cha' ngulotu Ni xtañi ycuí' Ni, cha' quiñi cha' ji'i Ni lo'o Abraham bi'. ¹⁴ Xa' nchcui' Ni lo'o jyo'o bi' li': “Chañi cha' nu chcui' na' lo'o nu'u, cha' tso'o tsa cua'ni na' lo'o nu'u, cha' quiña'a tsa ñati jinu'u

tyatu nde lo yuu tyempo ca nde loo la”. Jua'a nacui Ni nu ngua li'. ¹⁵ Ndalo tsa tyiquee Abraham bi' li', cha' ndu ti' yu ji'i cha' nu nda ycu' Ndyosi lo'o yu; bi' cha' ngutu'u tucua lcaa cha' ji'i yu, ñi'ya nu cua nacui Ni ji'i yu cha' caca ji'i. ¹⁶ Ndi'ya ndu'ni ñati chalyuu: Si nti' ngu' cha' tyanu tachaa sca cha' nu cua quiñi ti ji'i ngu' lo'o tya'a ngu', li' ncliyotu ngu' tañi sca jo'ó, masi xtañi sca ñati tlyu laja lo'o nda ngu' cha'; ná caja ñi'ya xu'u tya'a ngu' cuentya ji'i cha' bi' li'. ¹⁷ La cui' jua'a ngua'ni ycu' Ndyosi. Ngua ti' Ni cacha' liñi Ni ji'i ngu' ñi'ya nu caca cha' bi' ji'i ngu' bi' ca nde loo la, cha' ca cuayá' ti' ngu' cha' nga'aa tya'achu' Ni tsiya' ti ji'i sca cha' nu cua nacui Ni tsaca quiya'; bi' cha' xtañi ycu' Ni ngulotu Ni clyo, cha' jua'a ngüñi cha' ji'i Ni lo'o jyo'o bi'. ¹⁸ Xqui'ya lcaa cha' bi' cua jlo ti' na cha' ná nga'a cha' cha'a tsiya' ti sca cha' nu cua nacui ycu' Ndyosi cha' caca, cha' ná nti' Ni cñilo'o Ni ji'na tsiya' ti. Tso'o ti ndi'i tyiquee na juani, cha' ni sca cha' cuxi ná taca xcutsij ji'na, xqui'ya cha' jlya ti' na cha' nu nda ycu' Ndyosi lo'o na; cua ngua'ni Ni cha' ndyaca tlyu la tyiquee na, cha' xñi tso'o na lcaa cha' nu cua nhcui' Ni lo'o na ña'a cuayá' nu tyu'u tucua cha' bi'. ¹⁹ Ñi'ya nti' chcuá ngratu nu nsalú ngu' nde siyu' yaca ni'i, cha' tachaa ti xñi ca'a chcuá bi' ji'i quee nde siyu' hitya, cha' tyacui se'i ti yaca ni'i bi' lo hitya, cha' ná caca tyu'utsu' yaca ni'i bi' tsiya' ti li'; la cui' jua'a ndu'ni Jesús lo'o na, cha' ndu'ni yu cha' tyanu tachaa cha' ji'i ycu' Ni ne' cresiya ji'na, cha' ná tya'achu' na ji'i Ni tsiya' ti. Cua ndyalaa Jesús nde cua, ñi'ya laca si cua nteje tacui yu tasá tlyu nu ndacui cla'be ne' laa tonu; juani cua ndyaa tucua

yu la cui' ca su ntucua ycui' Ndyosi. ²⁰ Cuentya ji'na, cua ndyaa Jesús ca bi' nde loo la, cha' taca xtyucua yu ji'na. Ná nga'a cha' tye cha' laca Jesús sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na; la cui' ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua sa'ni, jua'a cua'ni Jesús cuentya ji'na juani.

7

Ñi'ya ngua Melquisedec sti jo'ó, jua'a laca Jesús cuentya ji'na juani

¹ Nu jyo'o Melquisedec bi' ni, xu'na quichi Salem ngua nu cusu' bi'; cuentya ji'i ycui' Ndyosi nu laca loo la ngua'ni yu cña cha' ngua yu sti jo'ó. Nu ngua tyempo bi' cua ndyaa lca'a jyo'o Abraham ji'i tyuu tya'a rey xña'a, cha' ngusu tya'a yu lo'o ngu' bi', ndyujui yu ji'i nu ngu' xña'a bi' li'. Tyucui lo'o ñaa yu, li' ngutu'u nu Melquisedec bi' ndyaa to' tyucui cha' tyacua tya'a lo'o nu Abraham bi'; ngulacua ji'i yu chacuayá' ji'i ycui' Ndyosi li'. ² Bi' cha' ngusa'be Abraham lcaa yu'ba nu nquije ji'i yu chaca quiya', nu nguaana nu ngu' xña'a bi'; ti tya'a yu'be ngusa'be yu lcaa cha' bi', lo'o li' nda yu ña'a tsaca yu'be ji'i nu cusu' Melquisedec bi'. Ndi'ya ndyu'u xtañi nu cusu' bi': “xu'na quichi nu liñi ca ndu'ni”, jua'a ndyu'u cha' bi' cha'cña ji'na; lo'o jua'a cha' xu'na quichi Salem ngua nu cusu' bi', bi' cha' taca hcui' na: “ti ti ndi'i cresiya ji'i ngu' xqui'ya nu xu'na ngu'”, cha' jua'a ndyu'u xquicha' Salem cha'cña ji'na. ³ Ná nhcui' quityi ñi'ya naa sti xtya'a nu Melquisedec bi', jua'a ni sca cha' ná nscua lo quityi cuentya ji'i jyo'o cusu' ji'i nu cusu' bi'; ná nhcui' ni jacua' ngula, ni jacua' ngujui.

Ñi'ya ngua Melquisedec, jua'a laca Jesús, cha' lcaa tyempo laca yu sti jo'ó cuentya ji'na; pana Jesús ni, laca yu nu sca ti Sñi' ycui' Ndyosi.

⁴ Culacua xi ti' ma lacua, ni cha' ngua nu cusu' bi' tlyu la que Abraham. Ji'i nu cusu' Melquisedec bi' cua nda jyo'o cusu' ji'na ña'a tsaca yu'be yu'ba, la cui' yu'ba nu cua nquije ji'i yu chaca quiya', nu nguaana nu ngu' xña'a bi'. ⁵ Chalyuu nu ngua sa'ni bi', sca ti nu ñati tya'a ji'i jyo'o Leví laca sti jo'ó; bi' ti ngu' nu nda ycui' Ndyosi chacuayá' ji'i cha' xñi ngu' msta nu nda cua ña'a ca ngu' Israel ji'i ycui' Ndyosi. Msta bi' laca sa yu'be lcaa cha' tso'o nu ntsu'u ji'i ngu'. Lo'o jua'a laca sti jo'ó bi' la cui' tya'a ñati lo'o tya'a quichi tyi ngu' nu cuentya ji'i Abraham. ⁶ Pana nu cusu' Melquisedec bi' ni, si'i tya'a ngu' Leví ngua Melquisedec bi' tsiya' ti, masi ngusñi yu msta nu cua nda Abraham ji'i ycui' Ndyosi; li' ngulacua nu cusu' bi' ji'i Abraham, xqui'ya cha' cua ngüiñi cha' ji'i ycui' Ndyosi lo'o Abraham tya clyo la. ⁷ Bi' cha' cua jlo ti' na cha' tlyu la ngua jyo'o Melquisedec bi' que jyo'o Abraham; na cua ngulacua nu cusu' bi' ji'i jyo'o Abraham nu ngua li', bi' cha' tlyu la chacuayá' ntsu'u ji'i ycui' nu cusu' bi' que Abraham. ⁸ Xcui' na ndyijii sti jo'ó nu nxñi msta nu nda ñati chalyuu ti ji'i ycui' Ndyosi, tsa yu'be ti cha' tso'o nu ntsu'u ji'i scaa ngu' nda ngu' bi'; pana ná nscua lo quityi cusu' ni jacua' ngujuii nu Melquisedec bi', la cui' nu cusu' nu cua ngusñi msta nu nda Abraham nu ngua li'. ⁹ Taca ñacui na cha' lo'o ycui' jyo'o Leví cua nda msta ji'i nu Melquisedec bi' nu ngua tsá bi', masi tiya' la yaa nu Leví bi' chalyuu; la cui' jyo'o Leví nu ngua jyo'o cusu' ji'i lcaa tya'a ngu' Leví nu ngua'ni

ngu' cña sti jo'ó, cha' ngusñi ngu' msta nu nda ñati chalyuu ji'i ycuí' Ndyosi. ¹⁰ Nu lo'o ndyacuá tya'a Melquisedec lo'o Abraham, ñi'ya laca si lo'o Leví nda msta, jua'a ngua li', masi tya lyiji cala Leví chalyuu, xqui'ya cha' Abraham ngua jyo'o cusu' ji'i yu, cha' sñi' ste' Abraham ngua sti Leví bi'.

¹¹ Nu sti jo'ó nu yaa chalyuu tiya' la bi', la cui' jua'a tya'a ñati ji'i jyo'o Leví, nclyu'u qui'i ngu' bi' ji'i ngu' Israel cha' cua'ni ngu' lcaa cña nu ngulo ycuí' Ndyosi ji'i ngu'. Pana ná ndalo sti jo'ó bi' cua'ni tyucui cña bi', bi' cha' juani ngutu'u tucua chaca nu laca sti jo'ó nu cuentya ji'na. Ná laca yu sti jo'ó ñi'ya ngua Aarón lo'o tya'a Aarón sti jo'ó, masi laca yu sca sti jo'ó nu ñi'ya ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua sa'ni la, la cui' jua'a cua'ni yu cuentya ji'na juani. ¹² Nu lo'o ncha'a cha' ji'i sti jo'ó ni, la cui' jua'a ncha'a cña nu nga'a cha' cua'ni na cuentya ji'i ycuí' Ndyosi. ¹³ Cha' ji'i Jesús nu Xu'na na nchcui' cha' nu nscua lo quityi cusu' bi'; pana ycuí' Jesús ni, xa' ñati laca bi', si'i tya'a ñati ji'i Leví laca yu. Ni sca ñati tya'a xtañi Jesús ná ngua ngu' sti jo'ó nde chu' la. ¹⁴ Cua jlo ti' ngu' cha' Judá ngua xtañi Jesús tya lo'o ngula yu; pana nu lo'o nchcui' jyo'o Moisés tilaca nu caca sti jo'ó, ná nchcui' tsiya' ti ji'i ngu' tya'a xtañi Judá bi'.

¹⁵ Lo'o nu juani laca Jesús sti jo'ó nu xa' ña'a cua'ni; ñi'ya ngua'ni jyo'o Melquisedec, jua'a cua'ni Ni cña ji'i sti jo'ó. Bi' cha' tso'o la nchca cuayá' ti' na juani cha' cua ntyeje tacui cha' ji'i cha' cusu' bi', cha' cua ngutu'u tucua Jesús nu sti jo'ó cucui ji'na. ¹⁶ Cua nda ycuí' Ndyosi cña ji'i Jesús cha' caca Ni sti jo'ó, xqui'ya cha' ná ngua ji'i ñati

chalyuu cujuui ngu' ji'i yu sca ti quiya'; cua ndyu'ú Jesús chaca quiya' lo'o cua ngujuii yu. Juani ná nga'a cha' tye chalyuu ji'i Ni; bi' cha' laca Jesús sti jo'ó cuentya ji'na juani, si'i cha' cua'ni Ni lcaa cña nu ndyu'ni ngu' tya'a Leví nu laca ñati chalyuu ti. ¹⁷ Cua nscua lo quityi cusu' cha' ndi'ya nchcui' ycui' Ndyosi lo'o Ni:

Lcaa ca tyempo caca nu'u sti jo'ó;
ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua sa'ni,
la cui' jua'a cua'ni nu'u cuentya ji'i ñati
juani.

¹⁸ Bi' cha' cua ngulotsu' ycui' Ndyosi ji'i cha' cusu' nu lye tsa ngulo cña ji'na, cha' ná caca xtyucua cha' cusu' bi' ji'na; ná nchca cati qui'ya nu ntsu'u ji'na lo'o ycui' Ndyosi jua'a. ¹⁹ Tya lyiji tsa cha' ca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycui' Ndyosi, masi cua ngua'ni na lcaa cña nu ngulo jyo'o Moisés ji'i ngu' tya'a na nu ngua li', cha' ná ngua cua'ni lyaá cha' cusu' bi' ji'na ji'i nu cuxi; pana juani taca xñi na cha' ji'i ycui' Ndyosi. Cagua tsa laca ycui' Ni ji'na juani xqui'ya Jesús, cha' tso'o la tsiya' ti laca cha' nu yalo'o Jesús cha' chcui' Ni lo'o na.

²⁰ Tso'o la laca Jesús, xqui'ya cha' cua ngüñi tso'o cha' ji'i ycui' Ndyosi lo'o Sñi' ndi'ya: “Chacuayá' ji'i ycui' ca na' caca nu'u sti jo'ó”, nacui' ycui' Ndyosi ji'i Jesús. ²¹ Ná nchcui' Ni jua'a lo'o sti jo'ó tya'a ngu' Leví. Pana ndi'ya nchcui' ycui' Ni lo'o Jesús tya lo'o nguxana cha' caca Jesús sti jo'ó:

Liñi tsa nda na' cha' cuentya jinu'u, nacui' ycui'
Ndyosi,
nga'aa tya'achu' na' tsiya' ti ji'i cha' nu cua nacui'
na' bi':

“Lcaa ca tyempo caca nu'u sti jo'ó.

Ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua sa'ni,
la cui' jua'a cua'ni nu'u cuentya ji'i ñati
juani.”

²² Bi' cha' cua tso'o la ngüiñi cha' ji'i ycuí' Ni lo'o na
juani, xqui'ya cña nu ngua'ni Jesús cuentya ji'na.

²³ Pana nu sti jo'ó tya'a ngu' Leví bi' ni, xcui' na
ndyijii ngu' bi', lo'o lí' xa' la tya'a ngu' ndyatí lo
cña sti jo'ó bi'; bi' cha' ngua quiña'a tsa sti jo'ó chu'
tyuu yija lí'. ²⁴ Lo'o nu Jesús bi' ni, ña'a ti lu'ú yu;
ná nscua cha' cajaa Ni, bi' cha' ná nga'a cha' tye
cha' caca Ni sti jo'ó cuentya ji'na, cha' ná ntsu'u
cha' cua'ni xa' ñati cña ji'i. ²⁵ Lcaa ca tyempo, masi
juani, masi nde loo la, taca ji'i Ni cua'ni lyaá Ni
ji'i cua ña'a ca ñati nu xñi cha' ji'i ycuí' Ndyosi
xqui'ya Jesús. Tyucui tyempo ndi' Jesús ca slo
ycuí' Ndyosi, cha' chcuí' Ni lo'o ycuí' Sti Ni cuentya
ji'na.

²⁶ Xñi na cha' ji'i Jesús lacua; bi' laca sti jo'ó
nu laca loo la, nu chañi cha' taca xtyucua ji'na.
Ñati lubii tsiya' ti laca Ni, cha' ná ntsu'u cha' cuxi,
ná ntsu'u qui'ya ji'i Ni. Xa' ña'a laca Jesús, nu
ná nda ycuí' Ndyosi chacuayá' cha' tyanu yu slo
ñati chalyuu nu ndu'ni tsa cha' cuxi; cua nda Sti
yu su tyucua yu la cui' su tlyu ca su ntucua ycuí'
Ndyosi Sti yu. ²⁷ Ndulo la tsiya' ti cha' nu ntsu'u ji'i
Jesús que cha' nu ntsu'u ji'i xa' la sti jo'ó nu ndi'
chalyuu. Lcaa tsa nsta ngu' bi' msta lo mesa tacati,
cha' jua'a cati la qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu' lo'o ycuí'
Ndyosi; clyo ndu'ni ngu' cha' cati qui'ya ji'i ycuí' ca
ngu', lo'o lí' ndu'ni ngu' cha' cati qui'ya nu ntsu'u
ji'i lcaa ngu' quichi bi'. Pana nu Jesús bi' ni, sca ti

quiya' ngusta yu msta lo'o nguti'i yu chalyuu cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati; tyucui ña'a ycu' yu ngua msta bi', nu lo'o ngujui'i ca'a ngu' ji'i yu lo crusi. ²⁸ Ñati chalyuu ti laca sti jo'ó nu ndu'ni cña nu cua nacui jyo'o Moisés cha' caca, ñati nu tya ntsu'u qui'ya ji'i laca ngu' bi'; pana nu sca ti Sñi' ycu' Ndyosi ni, lubii tsiya' ti cresiya ji'i Ni. Cua tyeje tacui ti tyempo cusu' lo'o ndaquiya' tsa ngu' ji'i cña nu ngulo jyo'o Moisés. Bi' cha' nguane ycu' Ndyosi ji'i Sñi' ycu' ca, nu Jesús bi' ni, cha' caca Ni sti jo'ó cuentya ji'na. Cua nchcui' Sti Ni lo'o Ni: “Chacuayá' ji'i ycu' ca na' caca nu'u sti jo'ó”, nacui ycu' Ndyosi ji'i Jesús.

8

Jesús laca nu ndi'i ca slo ycu' Ndyosi, cha' chcui' lo'o Ni cuentya ji'na

¹ Ndi'ya ndyu'u cha' nu nti' na' chcui' lo'o ma juani: Ca cua ntucua Jesús, nde la'a tsu' cui ca su ntucua ycu' Ndyosi, cha' nclyo Ni cña tyucui ña'a chalyuu; ca bi' ntucua Jesús cha' laca Ni sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na. ² Ndu'ni Ni cña ca sca se'i su tacati tsa nu ngüiñá ycu' Ndyosi; si'i ñati chalyuu ti nu ngüiñá ji'i, cha' laca bi' ñi'ya nu ngua ti' ycu' Ndyosi cha' caca. ³ Lcaa xu'na sti jo'ó nde chalyuu ni, ntsu'u cha' sta ngu' msta ca slo ycu' Ndyosi, ntsu'u cha' taqui' ngu' xa' la msta lo mesa quii', cha' bi' laca cña ji'i ngu'; lo'o jua'a Jesús ni, ntsu'u msta nu nda Ni ca slo ycu' Ndyosi cuentya ji'na, ⁴ masi ná ngua Jesús sti jo'ó lo'o nguti'i yu nde chalyuu. Ná nda ngu' cña bi' ji'i, cha' cua laca ndi'i xa' la sti jo'ó nu nsta msta

nu ntsu'u cha' ta ngu' quichj chacuayá' jilj jyo'o Moisés. ⁵ Pana nu xa' la sti jo'ó bi' ni, ñati nu cajaa ti laca ngu' bi'; cua laca ti cña ndu'ni ngu'. Xqui'ya ngu' bi' nchca cuayá' ti' na cha' tso'o la tsiya' ti sti jo'ó laca Jesús, nu ntucua ca slo ycuí' Ndyosi. Lo'o jua'a nu chcua'ya late' nu ngüiñá jyo'o Moisés su ngua'ni tlyu jyo'o cusu' ji'na jilj ycuí' Ndyosi nu ngua li', ndi'ya nchcui' Ni lo'o nu cusu' bi' cuentya jilj chcua'ya bi': “Cui'ya nu'u cuentya cha' cuiñá mā ni'j bi' ñi'ya nu ngulu'u na' jilj mā cha' cuiñá mā jilj, nu lo'o ngutu nu'u nchcui' nu'u lo'o na' lo xlya ca'ya cua bi'”, nacui Ni. Pana sca na nu culiji yu'u ti ngua bi', tso'o la tsiya' ti su ntucua Ni nde cua. ⁶ Bi' cha' cua nchca cuayá' ti' na cha' tso'o la tsiya' ti cña nu ndu'ni Jesús cuentya ji'na, siya' la cña nu ndyu'ni nu xa' la sti jo'ó nde chalyuu. Lo'o juani ndulo tsa cha' ji'na, la cui' cha' nu cua ngüiñi jilj ycuí' Ndyosi lo'o na xqui'ya Jesús, cha' xcui' cha' liñi tsiya' ti nchcui' ycuí' Ndyosi lo'o na.

⁷ Ntsu'u tsa cha' nu lyiji jilj cha' cusu' nu ngua tya clyo, nu cua ngüiñi jilj Ni lo'o ñati tyempo bi', bi' cha' nda ycuí' Ndyosi chaca cha' lo'o ñati. Ná ndyu'u scua cha' cusu' bi', cha' taca ca tso'o cresiya jilj ñati cuentya jilj ycuí' Ndyosi, ⁸ cha' ná tso'o ngua'ni ñati bi' li'. Ndi'ya nscua lo quityi jilj ycuí' Ndyosi cuentya jilj cha' bi':

Cua ngulala ti tyalaa tsá cha' quiñi cha' 'na lo'o tya'a ngu' Israel chaca quiya',

la cui' jua'a lo'o tya'a ngu' Judá, nacui ycuí' Ndyosi nu Xu'na na.

⁹ Si'i la cui' cha' ñi'ya nu cua ngüiñi 'na lo'o jyo'o cusu' jilj ngu' bi' nu ngua sa'ni, nacui Ni.

Nu ngua li' ntejeya' na' ji'i ngu' cha' ngutu'u ngu'
ca quichi' tyi ngu' Egipto, ndyaa ngu'.

Pana ná ndaquiya' ngu' ji'i cha' nu cua ngüiñi 'na
lo'o ngu';

ña'a ti ngua'ni tsa ngu' cha' cuxi, bi' cha' nga'aa
ntucúa na' cha' ji'i ngu', nacui' ycui' Ndyosi
nu Xu'na na.

¹⁰ Lo'o juani nde laca cha' cucui nu cua quiñi ti 'na
lo'o ngu' Israel juani, nacui' Ni.

Nu lo'o tyalaa tyempo, li' cua'ni na' cha' tyanu
tso'o lcaa cha' ne' cresiya ji'i ngu', ñi'ya nu
chcui' na' lo'o ngu' li'.

Tyucui ti' tyiquee ngu' cua'ni ngu' cña 'na li';
caca na' ycui' Ndyosi nu Xu'na ngu' li', lo'o jua'a
caca ngu' bi' ñati' jna'.

¹¹ Taca jlo ti' ngu' tilaca laca na' li',

lcaa ngu' lo'o tya'a ngu', masi nu sube, masi ñati'
cusu'.

Lo'o li' nga'aa ntsu'u cha' cacha' ngu' ji'i tya'a ngu'
tilaca laca na';

nga'aa nti' cha' culu'u ngu' ji'i tya'a quichi' tyi ngu'
cha' laca na' ycui' Ndyosi nu Xu'na ngu' li'.

¹² Cua'ni clyu ti' na' ji'i ngu' ji'i qui'ya nu ntsu'u ji'i
ngu' li'; nga'aa culotu' na' qui'ya ji'i ngu' li'.

Jua'a nchcui' quityi ji'i ycui' Ndyosi bi'. ¹³ Na cua
culiji yu'u ti cha' cusu' nu ngua tya clyo; jua'a
ndyu'u cha' bi' li', nu lo'o nchcui' ycui' Ndyosi ji'i
chaca cha' cucui nu cua quiñi ti ji'i Ni lo'o na.
Sa'ni tsa nguxana cha' cusu' bi'; cua jyo'o ti cha'
bi' juani, cua culiji ti cha' jua'a ti.

9

Cristo laca nu cua ngusaala tyucuii ji'na cha' caa na slo ycu' Ndyosi

¹ Nu cha' cusu' nu cua nda Ni lo'o ngu' Israel nu ngua li', nchcui' bi' ñi'ya cua'ni ngu' lo'o ngua'ni tlyu ngu' ji'i ycu' Ndyosi. Lo'o jua'a cua ntsu'u sca ni'i nu tacati ji'i ngu', su ngua'ni tlyu ngu' bi' ji'i Ni, masi ñati ti ngua ngu' nu ngüiñá ni'i bi'; ² sca chcu'ya late' ngüiñá ngu' bi' nu nscua cla'be ne' lo'o su ndya'a sti jo'ó ti. Nde ne' chcu'ya bi' cua ntucua candyeru chcu' su ndyaqu' quii' lcaa hora; jua'a ntucua sca mesa su nscua xlyá lo, nu caca msta ji'i ycu' Ndyosi. Lcaa tsá ngusta sti jo'ó msta bi'. ³ Ca ne' tasá nu ndacui cla'be ne' chcu'ya bi', ca bi' ntsu'u chaca cuarto nu tacati tsa ji'i ngu'. ⁴ Nde ne' cuarto bi' ntucua mesa oro su ndaqu' sti jo'ó yana jo'ó lo; la cui' ca bi' ntucua cñá' tacati, nu ngüixii tyi'i ca chu' yaca lo'o chcu' oro. Ne' cñá' bi' cua ntsu'u co'o tsa yu'be ti na nu ñi'ya ña'a scua ña'a, nu nda ycu' Ndyosi cha' ndyacu ngu' Israel ca lo nati' btyi su nguta'a yu'u ngu' nu ngua sa'ni; ne' sca caatyá oro ntsu'u co'o na nu ndyacu ngu' bi'. Lo'o jua'a ca ne' cñá' bi' ntsu'u co'o yaca xca ji'i jyo'o Aarón, yaca nu ntyucua sati' chu' jua'a ti; jua'a ntsu'u tyucuaa quee cuaja', nu nscua nu tii tya'a cha' bi' lo, nu ndacha' ni cña nu cua ngulo ycu' Ndyosi ji'i ngu' cha' cua'ni ngu'. Ca ta'a na bi' ntsu'u co'o ne' cñá' tacati bi'. ⁵ Chu' cñá' bi' ntucua lcu' ji'i tucua tya'a xca ji'i ycu' Ndyosi nu ndubi tsa ña'a; ngatya'a ti lo lu'be xca ndubi bi' chu' cñá', cha' tyi'u ti' ñati cha' ca bi' lijya ycu' Ndyosi cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu'. Xca ndubi bi' cua

ntucua cha' ca cuayá' ti' ngu' Israel cha' lcaa tsá nga'a ycuí' Ndyosi laja su ndi'i ngu'. Pana ná caja tyempo chcuí' na ji'i lcaa cha' bi' juani.

⁶ Jua'a ngua cha' ntucua lcaa yaca bi' ne' chcu'a'ya late' bi' su ngua'ni tlyu ngu' ji'i ycuí' Ndyosi, cha' lcaa tsá ndyatí sti jo'ó ndyaa ne' chcu'a'ya bi', ngua'ni cña ji'i ycuí' Ndyosi ca jua;
⁷ pana sca ti sti jo'ó nu laca loo nguta'a ca ne' cuarto nu tacati tsa bi' ji'i ngu', sca ti quiya' nguta'a nu cusu' bi' sca yija. Lo'o tañi na'ni ndyaa nu cusu' bi' li', cha' scui ji'i slo ycuí' Ndyosi ca ne' cuarto tacati bi', cha' jua'a cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'i ycuí' nu cusu' bi', lo'o jua'a cuityi Ni lcaa qui'ya nu ntsu'u ji'i lcaa ngu' quichi, masi qui'ya nu ná nda ngu' cuentya si cha' cuxi ngua'ni ngu' nquicha', cha' cuentya ji'i ycuí' Ndyosi ngua'ni nu cusu' cña bi'. ⁸ Laja lo'o nchcuí' na ji'i chcu'a'ya late' bi' ndu'ni Xtyi'i ycuí' Ndyosi cha' ca cuayá' ti' na, cha' tya lyiji xñi tso'o na tyucui cha' caa na slo ycuí' Ndyosi si ña'a ti tya ndu ni'i cusu' bi', si tya ndu'ni tlyu na ji'i ycuí' Ndyosi ñi'ya nu ngua'ni ngu' tya sa'ni bi'; tya lyiji caja ñi'ya nu caa na slo ycuí' Ndyosi nu lubii tsiya' ti cha' ji'i Ni li', si jua'a.
⁹ Xqui'ya lcaa cha' bi' tso'o la ca cuayá' ti' na cha' nu ndyaca juani; ná caja ñi'ya nu ca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycuí' Ndyosi laja lo'o ndyu'ni tlyu ti na ji'i Ni ñi'ya nu ngua'ni ngu' bi', masi quiña'a tsa msta ta na ji'i Ni, masi taqui tsa na na'ni lo mesa cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'na. ¹⁰ Xcui' cha' nu nchcuí' ñati chalyuu ti laca, masi ñacui ngu' cha' ná tso'o cacu na co'o na sca lo na, masi ñacui ngu' ñi'ya cua'ni na cha' caca lubii cresiya ji'na; cña nu ndatsaa ti ñati chalyuu ji'na cha' cua'ni na, jua'a

laca cha' bi'. Xti ti tyempo talo cha' bi' ña'a cuayá' xcutsa'a ycui' Ndyosi lcaa cha'.

¹¹ Lo'o juani cua yaa Cristo, nu laca chaca lo sti jo'ó nu laca loo; cua laca nguxana ndyaca tso'o chalyuu xqui'ya Ni. Ná ndyaa Ni ngua'ni Ni cña ne' sca ni'í tlyu nu ngüiñá ñati ti, cha' ná ndu'ni cha' tyu'u cha' ji'í Ni lo'o sca cha' nu ntsu'u nde chalyuu. ¹² Ndi'ya ña'a cña nu ngua'ni Cristo cuentya ji'na, nu lo'o ndyaa Ni la cui' ca su tacati tsa ca su ntucua ycui' Ndyosi: ná nguta'a Ni lo'o tañi chivo lo'o tañi chqueru, cha' scuí Ni tañi bi' nde slo ycui' Ndyosi cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'na; pana ngujuii Cristo lo crusi, ndye tañi ycui' yu ndyalú cuentya ji'í qui'ya nu ntsu'u ji'na. Bi' cha' sca ti quiya' tsiya' ti ngua'ni lyaá Cristo ji'na, lo'o jua'a ná nga'a cha' tye cha' ngulaá na ji'í nu cuxi, xqui'ya cña nu ngua'ni Ni cuentya ji'na. ¹³ Nu ngua sa'ni la ni, si ntsu'u sca cha' nu ngua'ni cha' nga'aa lubii sca ñati, li' nguscuí sti jo'ó tañi chivo tañi toro lo ngu', cha' caca lubii ngu' hichu' ti ngu' cuentya ji'í ycui' Ndyosi; jua'a nguscuí sti jo'ó jii lo ngu', jii ji'í chqueru msta nu cua ndyaquí cuentya ji'í ngu'. ¹⁴ Masi jua'a ngua'ni ngu' cña nu ngua li', pana tlyu la cña nu ngua'ni Cristo juani, cha' ndyalú tañi ycui' yu lo'o ngujuii yu lo crusi cuentya ji'na. Xqui'ya Xtyi'i ycui' Ni, bi' cha' ngua ji'í Cristo ta yu tyucui ña'a ycui' ca yu, cha' sca ti quiya' cati qui'ya nu ntsu'u ji'na lo'o ycui' Ndyosi; nu ycui' Cristo ni, ná ntsu'u qui'ya ji'í yu tsiya' ti, bi' cha' taca cua'ni lubii Ni cresiya ji'na, nu lo'o tyi'u ti' na ñi'ya nu ngua'ni Ni lo'o ndyalú tañi ycui' Ni. Li' cuityi Ni lcaa cha' cuxi nu ndyu'ni ñu'u tsa ji'na, jua'a taca ji'na cua'ni na cña ji'í ycui' Ndyosi nu lu'ú ca nde

chalyuu li'.

¹⁵ Bi' cha' lacua, Cristo laca nu ngüiñi sca cha' cucui ji'i ycu' Ndyosi lo'o ñati chalyuu, masi lo'o cua ña'a ca ñati nu cua ngusubi ycu' Ndyosi ji'i. Jua'a ngua'ni Cristo, nu lo'o ngujui yu, cha' jua'a ngulaá na ji'i lcaa cha' cuxi nu ngua'ni na lo'o tya ndaquiya' tsa na ji'i cha' cusu' bi'. Nu juani taca tyacua lcaa cha' nu cua nacui ycu' Ndyosi Sti na ji'na cha' tyacua ji'i lcaa ngu' nu ngusubi Ni ji'i; ná nga'a cha' culiji yu'u cha' bi' ji'na tsiya' ti. ¹⁶ Sca quityi nu nclyo ñati cha' tyanu xi cha' tso'o ji'i tya'a ngu' lo'o cua ngujui ngu' ni, ndi'ya ndyaca cha' ji'i quityi bi': ná caja cha' tso'o bi' ji'i tya'a ngu', si bilya cajaa nu ca ji'i cha' tso'o bi'; ¹⁷ ná cua'nijo'o quityi bi', si tya lu'ú nu ca ji'i cha' tso'o bi'. Sca ti si cua ngujui yu bi', li' cua'nijo'o quityi bi' ji'i ngu'. ¹⁸ Lo'o jua'a nu cha' cusu' nu ngua clyo bi' ni, ngua'ni cha' bi' cña cuentya ji'i ngu', xqui'ya cha' ndyujui ngu' sca na'ni nu ngua msta cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu'. ¹⁹ Nu ngua tya clyo ndacha' jyo'o Moisés lcaa cha' cusu' bi' ji'i lcaa ngu' quichi, ndacha' yu lcaa cña nu cua ngulo ycu' Ndyosi ji'i ngu' cha' cua'ni ngu'. Li' ngusñi yu xi tañi chqueru lo'o tañi chivo nu ndyujui ca ngu', nguxiya' yu tañi bi' lo'o xi hitya lubii. Li' ntejeya' yu ji'i sca sta' yaca nu ntsu'u quicha' xlya' nu nga'a ña'a chu'; lo'o quicha' xlya' bi' nguscui yu tañi bi' lo' ngu' quichi bi', jua'a lo' cha' cusu' bi' nu nscua lo' quee cuaja'. ²⁰ Lo'o li' nchcui' yu lo'o ngu' bi': “Lo'o tañi re ndatsaa ycu' Ndyosi ji'i mā, cha' cua'ni mā lcaa lo' cña nu cua ngulo Ni ji'i mā cha' cua'ni mā, nu lo'o ngüiñi cha' ji'i Ni lo'o mā”, nacui Moisés ji'i ngu' bi' li'. ²¹ La cui' jua'a

nguscui Moisés tañi lo chcua'ya bi', jua'a lo lcaa na nu ntucua ca su ndu'ni tlyu ngu' ji'i ycui' Ndyosi. ²² Cuentya ji'i cha' cusu' bi', xcui' lo'o tañi sca na'ni nu cua ndyujuii ngu', jua'a ngua lubii lcaa na; lo'o jua'a juani, sca ti ndyiji cha' clyu ti' ji'na lo'o ycui' Ndyosi, cha' nu cua ngujuii Cristo cuentya ji'na.

Ngüityi Cristo qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati nu lo'o ngujuii yu lo crusi

²³ Ngua'ni jyo'o cusu' ji'na jua'a lo'o ngua'ni tlyu ngu' ji'i ycui' Ndyosi ne' laa nu ngua li', cha' caca lubii lcaa na nu cua'nijo'o ji'i ngu'; nde chalyuu ti ntucua lcaa na bi', masi ndi'i bi' cuentya ji'i ycui' Ndyosi. Pana tlyu la cña laca cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati chalyuu ca slo ycui' Ndyosi, tso'o la cña laca nu cua'ni lyaá Ni ji'i ñati ji'i cha' cuxi bi'. ²⁴ Bi' cha' nga'aa ndyaa Cristo nde ne' laa nu ngüiñá ñati nde chalyuu ti, masi ntucua bi' cuentya ji'i ycui' Ndyosi; na cua ndyaa liñi Ni ca slo ycui' Ndyosi ca nde cua. Ca bi' ntucua Ni juani, cha' hcui' lo'o ycui' Ndyosi cuentya ji'na. ²⁵ Cuentya ji'i cha' cusu' ni, sca ti quiya' sca yija ndya'a sti jo'ó nu laca loo ji'i tya'a ngu' judío ne' cuarto nu tacati tsa cuentya ji'i ngu' bi'; ndya'a lo'o nu cusu' ji'i tañi na'ni nu cua ndyujuii ca ti ngu' ji'i cha' caca msta, cha' cuityi qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu' quichi. Pana si'i tyuu quiya' ndyaa Cristo ca slo ycui' Ndyosi nde cua. ²⁶ Si jua'a ngua, ná tyiquee' cua tyuu tsa quiya' cua ngujui'i ca'a ngu' ji'i Cristo lo crusi tya lo'o ndya' chalyuu; pana si'i jua'a ngua cha' bi', sca ti quiya' cua yaa yu chalyuu nu ngua sa'ni xi lo'o cua tye ti chalyuu cusu', cha' cuityi yu qui'ya nu ntsu'u ji'i lcaa ñati lo'o ngujuii yu lo crusi. ²⁷ Cua

ña'a ca na ndyijii na sca ti quiya', lo'o li' ndu'ni cuayá' ycui' Ndyosi ji'na; ²⁸ lo'o jua'a Cristo, sca ti quiya' ngujuii yu lo crusi, cha' jua'a ngüityi yu qui'ya nu ntsu'u ji'i quiña'a tsa ñati. Tya caa Cristo chaca quiya' ca tiya' la; pana nga'aa si'i cha' cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati caa Ni li', cha' cua ndye ngua'ni Ni cña bi'. Li' cua'ni lyaá lyiji Ni ji'i lcaa ñati nu ntajatya tsa ji'i Ni, ña'a cuayá' nu caa Ni chaca quiya'.

10

¹ Nu lo'o nduna na xcui' cha' cusu' nu nda jyo'o Moisés lo'o jyo'o cusu' ji'na, ná nchca ca cuayá' ti' na ñi'ya tyacua cha' tso'o ji'na nde loo la xqui'ya Jesús, cha' ná nchcui' cha' cusu' bi' ji'na ñi'ya caca lcaa cha' bi'; xti tsa cha' ndacha' cha' cusu' bi' ji'na, ñi'ya nti' sca cuityi nu sta cuayá' ti ñi'ya caca sca cña lo yuu. Nu ngu' judío tya'a na, lcaa yija ndu'ni ngu' la cui' ca ti cha'; lcaa yija ndya'a lo'o ngu' ji'i la cui' ca msta cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu' lo'o ycui' Ndyosi chaca quiya', xqui'ya cha' ná ntsu'u su tye cña tacati nu ndyu'ni ngu', cha' ná nchca cua'ni lubii msta nu ndya'a lo'o ngu' ne' laa ji'i cresiya ji'i ñati bi' cuentya ji'i ycui' Ndyosi. ² Ná ndyiji ñi'ya nu cua'ni lubii cha' cusu' bi' ji'i cresiya ji'i ngu' bi', nu lo'o ndya'a ngu' ndu'ni tlyu ngu' ji'i Ni. Si ngua lubii cresiya ji'i ngu', nga'aa ngua tii ngu' yabe' nu ntsu'u ji'i ngu' li'; nga'aa nti' cha' tyalo'o ngu' ji'i msta ji'i ngu' chaca quiya' li'. ³ Pana tsa bi' ti cña ndu'ni msta bi' cuentya ji'i ngu': lcaa yija tsiya' ti ndu'ni cha' ndyi'u ti' ngu' cha' tya ntsu'u qui'ya ji'i ngu' lo'o ycui' Ndyosi; ⁴ ná nchca

catì qui'ya nu ntsu'u jì'ì ñati, masi nscuì sti jo'ó tañi toro, masi nscuì tañi chivo lo ngu'.

⁵⁻⁶ Nu lo'o tya lyiji caa Cristo lo yuu chalyuu, li' nchcui' Ni lo'o ycui' Ndyosi Sti Ni. Ndi'ya nacui' Ni: Nga'aa nti' nu'ù cha' calo'o ngu' jì'ì na'ni nu tyaquì

cha' caca msta,
nacui' Cristo jì'ì ycui' Ndyosi.

Ná tso'o nti' nu'ù ña'a nu'ù jì'ì ngu' su ndaquì ngu' na'ni lo mesa quii', cha' caca bi' msta;

masi xa' ña'a msta sta ngu' cha' cuityi qui'ya nu ntsu'u jì'ì ngu', nga'aa ndiya ti' nu'ù cha' bi'.

Pana cua ta ti nu'ù cuaña' 'na, cha' caja ñi'ya caa na' nde lo yuu chalyuu,

nacui' Cristo.

⁷ Bi' cha' cua lijya na' ca nde juani, Ndyosi Sti na', cha' cua'ni na' cua ña'a ca cña nu nti' nu'ù cha' cua'ni na', ñi'ya nchcui' cha' nu nscua lo quityi cusu' cuentya jna'.

Jua'a ngua cha' nu nda Cristo nu ngua li'. ⁸ Lo quityi bi' ni, clyo nacui' Cristo cha' ná nti' ycui' Ndyosi msta; la cui' jua'a nacui' Ni cha' ná ndiya ti' ycui' Ndyosi cha' xcui' ndya'a lo'o ngu' jì'ì msta, masi msta jua'a ti, masi na'ni lu'ú nu caca msta nu tyaquì lo mesa quii' cha' catì qui'ya nu ntsu'u jì'ì ngu' lo'o ycui' Ndyosi. Jua'a nacui' Ni, pana cuentya jì'ì cha' cusu' jì'ì ngu' nga'a cha' cua'ni ngu' bi' jua'a. ⁹ Lo'o li' nacui' Ni: “Cua lijya na' ca nde, Ndyosi Sti na', cha' cua'ni na' cua ña'a ca cña nu nti' nu'ù cha' cua'ni na'”. Jua'a ngua cha' nguxtyanu ycui' Ndyosi cha' cusu' bi', cha' nu nscua ñi'ya caca msta nu tsalo'o ngu' scaa quiya'; li' chaca cha' cucui' ngua'ni ycui' Ndyosi, nu lo'o nda Ni jì'ì Cristo lijya nde chalyuu cuentya ji'na.

¹⁰ Ngua'ni Jesucristo lcaa cña nu ngua ti' ycuí' Ndyosi Sti yu cha' cua'ni yu, cha' nda yu ji'í tyucui ña'a yu cha' ngujui'í ca'a ngu' ji'í lo crusi; sca ti quiya' tsiya' ti ngua ycuí' ca yu msta, la cui' msta nu ngua ti' ycuí' Ndyosi Sti yu ngua bi'. Bi' cha' cua ngua lubii cresiya ji'na cuentya ji'í ycuí' Ndyosi juani, cua ndye yabe' nu ntsu'u ji'na.

¹¹ Nu ngu' sti jo'ó ji'í ngu' judío ni, lcaa tsá ndu ngu' bi' ndu'ni ngu' cña cha' sta ngu' la cui' tya'a msta slo ycuí' Ndyosi, masi tyuu quiya' sca yija; ná ntsu'u su tye cha' sta ngu' msta bi', jua'a ni sca quiya' ná ngua cati qui'ya nu ntsu'u ji'í ñati lo'o msta bi'. ¹² Pana nu Jesucristo bi' ni, sca ti quiya' ngujui' yu lo crusi cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'í ñati, lo'o ña'a ti tya ndyu'u scua cña nu ngua'ni yu masi chalyuu juani. Li' ngutu'u Jesús ndyaa Ni, ndyaa tucua Ni nde la'a tsu' cui' su tlyu ca su ntucua ycuí' Ndyosi. ¹³ Ca bi' ntucua Ni juani, ntajatya Ni ña'a cuayá' nu tyijiloo lyiji ycuí' Ndyosi ji'í lcaa tya'a cusuu Ni. ¹⁴ Sca ti quiya' cua ndyaa Jesús lo crusi lacua, ngua'ni lubii yu ji'í cresiya ji'í ñati cuentya ji'í ycuí' Ndyosi; jua'a ngua tyucui ti' tyiquee ñati chaca quiya'. ¹⁵ Sca ti xqui'ya Xtyi'í ycuí' Ndyosi nchca cuayá' ti' na ni cña laca nu ngua'ni Cristo nu ngua li', bi' cha' ngua'ni Xtyi'í ycuí' Ni cha' nscua cha' lo quityi nu nchcui' ndi'ya:

¹⁶ Nde laca cha' cucui nu cua quiñi ti 'na lo'o ngu' chaca quiya', nacui nu Xu'na na:
Lo'o tyalaa tyempo bi', li' cua'ni na' cha' tyanu tso'o cha' ne' cresiya ji'í ñati 'na, lcaa cha' ñi'ya nu hcui' na' lo'o ngu' li';
tyucui tyiquee ngu' cua'ni ngu' cña 'na li'.

¹⁷ Chaca cha' nacui Ni li':

Li' nga'aa tyi'u ti' na' cha' cuxi nu cua ngua'ni ngu', nga'aa culotu na' qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu' lo'o na'. Jua'a nhcui' ycui' Ndyosi. ¹⁸ Bi' cha' juani, nga'aa ntsu'u cha' tsalo'o ngu' ji'i msta cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu', cha' cua laca ngua'ni clyu ti' ycui' Ndyosi ji'na ji'i qui'ya nu ntsu'u ji'na.

Cua'ni na cha' caca stu'ba cha' ji'na lo'o ycui' Ndyosi

¹⁹ Cu'ma ngu' tya'a ngusni na cha' ji'i Cristo, tyucui chacuaya' ji'i Ni cua ntsu'u ji'na juani, cha' caa na slo ycui' Ndyosi nu lubii tsiya' ti cha' ji'i Ni. Jesús laca nu nda chacuaya' bi' ji'na, xqui'ya cha' ndyalú tañi ycui' yu lo'o ngujui yu lo crusi, cha' cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'na. ²⁰ Nu lo'o nda yu tyucui ña'a yu cha' ngujui yu xqui'ya na, cua ngusaala yu chaca tyucui cucui cuentya ji'na li', cha' caja ñi'ya caa na cacua ti slo ycui' Ndyosi; xqui'ya ycui' Jesús, bi' cha' taca xni na tyucui nu liya ca slo ycui' Ndyosi juani. ²¹ Cua ntsu'u cha' ji'na lo'o nu Jesús bi', nu sti jo'ó nu laca loo la, cha' ycui' laca nu ndi'ya cña loo ji'i lcaa na cuentya ji'i ycui' Ndyosi Sti yu. ²² Tyaa na ca slo ycui' Ndyosi lacua; tyucui tyiquee na cua'ni na cha' caca stu'ba cha' ji'na lo'o ycui' Ndyosi Sti na, cha' taca xni tso'o na cha' ji'i Ni li'. Cua ngüityi Ni lcaa cha' cuxi nu ngua'ni cha' ngua tyuju'u ti' na tya tsubi' la; cua ngua lubii cresiya ji'na juani, ñi'ya laca lo'o cua ndyaata na chcu lo'o hitya lubii ti. ²³ Cua'ni na cha' jlya tso'o ti' na cha' nu cua ngusni na tya clyo lacua, ná tya'achu' na ji'i cha' bi' tsiya' ti. Taca jlya ti' na ji'i ycui' Ndyosi, cha' chañi cha' cua'ni Ni lcaa cha' nu cua nacui Ni ji'na. ²⁴ Culacua tso'o ti' na, cha'

caja ñi'ya xtyucua na ji'i xa' la ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús; xtyucua na ji'i ngu' bi', cha' xcui' cha' tso'o ti cua'ni ngu' lo'o tya'a ngu', cha' jua'a caca tso'o tyiquee ngu' ña'a ngu' ji'i tya'a ngu'.²⁵ Ntsu'u ngu' tya'a na nu nga'aa ndya'a slo ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús, nu nga'aa ndyu'u ti'i lo'o tya'a na. Pana ná tso'o cua'ni na jua'a; tso'o la ña'a ti tsa na tyu'u ti'i na lo'o tya'a na, cha' tyanu tachaa la cha' ji'i ycu' Ndyosi ne' cresiya ji'na, lcaa na lo'o tya'a ngusñi na cha' ji'i Ni. Nti' na cha' cua tyaa ti nu Xu'na na chaca quiya', bi' cha' lu'ba ti tyu'u ti'i na juani lo'o ngu' tya'a na.

²⁶ Nga'aa ntsu'u xa' la msta nu ta na, nga'aa ntsu'u xa' la cha' nu cua'ni na, cha' cati quiya nu ntsu'u ji'na, si ña'a ti tya cua'ni na cha' cuxi li'; cua ngua cuayá' ti' na cha' chañi tsa cha' ji'i Jesús bi', lo'o jua'a nga'aa cui'ya ycu' Ndyosi cha' clyu ti' ji'na si xtyanu na ji'i cha' bi'.²⁷ Jua'a ti caca na li', cutsji tsa na ji'i ycu' Ndyosi lo'o tyalaa hora nu cua'ni cuayá' Ni ji'i lcaa ñati tya'a ngusu lo'o Ni. Lo'o li' cua'ni tye Ni ji'i lcaa ngu' bi', tsa ngu' nde lo quii' tlyu nu ná nga'a cha' tye tyaqui.

²⁸ Nu ngua sa'ni ni, lo'o ntsu'u ñati nu ná ndaquiya' tsiya' ti ji'i cña nu ngulo ycu' Ndyosi, ndyujui ngu' ji'i ñati bi' li'. Ngua'ni cuayá' ngu' ji'i ñati bi' clyo cuentya ji'i jyo'o Moisés lo'o tucua sna tya'a xa' ñati nu ndacha' liñi ñi'ya ngua cha' bi'; li' ngusta ngu' yabe' hichu' ñati bi', ndyujui ngu' ji'i li', cha' nga'aa ngujui ñi'ya jña ngu' cha' clyu ti' ji'i ycu' Ndyosi cuentya ji'i nu cuxi bi' li'. Jua'a ngua tya sa'ni la.²⁹ Lo'o juani ni, tlyu la cha' ti' tyacua ji'i tya'a ñati na nu chii tsa nti' ña'a ngu' ji'i Jesús, nu sca ti Sñi' ycu' Ndyosi bi', ngu' nu lye tsa chcu'

lo ji'í cña nu ngua'ni nu Jesús bi'; sca ti xqui'ya cha' ngujui yu lo crusi, bi' cha' cua ndyaca lubii cresiya ji'na. Lo'o jua'a si chcu' suba' na ji'í Xtyi'í ycu' Ndyosi, li' lye la cha' nchcube' tyacua ji'na, cha' xcui' tso'o tsa ndu'ni Ni lo'o na xqui'ya Xtyi'í ycu' Ni. ³⁰ Cua jlo ti' na cha' ndi'ya nchcu' ycu' Ndyosi tya sa'ni la: “Na' lacā nu xcubi' ji'í ñati chalyuu”, nacui' Ni. “Ta na' cha' ti'í ji'í ñati, nu lo'o ntsu'u cha' chcube' ngu'.” Lo'o jua'a cua nchcu' Ni chaca cha' lo'o ngu' li': “Cua'ni cuayá' na' ji'í ñati 'na, cha' na' lacā Xu'na ngu'”, nacui' Ni. ³¹ Tlyu tsa cha' laca, si taya' ycu' Ndyosi nu lu'ú ca ji'na cha' xcube' Ni ji'na.

³² Tyi'u ti' mā lacua, ñi'ya nu ndyaca ji'í cu'ma nu ngua tya tsubi' la, cua ndyaala hique mā cha' ndyuna tso'o mā cha' ji'í ycu' Ndyosi, lo'o li' cua quiña'a tsa cha' nchcube' cua ndyacua ji'í mā nde chalyuu. Pana ndalo tsa tyiquee mā li'; ná ngua ji'í nu ngu' xña'a bi' tyijiloo ji'í mā, ³³ masi tyuu quiya' nchcu' tsa ngu' cha' ti'í ji'í mā, masi ngua'ni lya' ti' ngu' ji'í mā su ndu mā laja ñati nu ngua li'. Lo'o jua'a cua ntaja'a mā tyanu mā slo ngu' tya'a mā laja lo'o ngua'ni ti'í ti' ngu' ji'í ngu' bi', masi si'í ji'í ycu' ca mā ndyu'ni lya' ti' ngu' tyempo bi'. ³⁴ Lo'o jua'a ndyaa na'a mā ji'í ngu' tya'a mā nu lo'o ntsu'u ngu' bi' ne' chcuā, nguxtyucua mā ji'í ngu' bi' li'; masi nguaana xa' ñati lcaa cha' tso'o nu ntsu'u ji'í mā, ndalo tsa tyiquee mā li'. Tso'o ntsu'u tyiquee mā, cha' cua jlo ti' mā cha' tso'o la tsiya' ti laca nu cha' ji'í Jesús nu cua ngusñi mā bi'; jlo ti' mā cha' ná tye chca cha' bi', cha' nu cua ndyuna mā cuentya ji'í Jesús. ³⁵ Ná tya'a chu' mā ji'í cha' ji'í

Jesús lacua. Ña'a ti tya cua'ni tlyu tyiquee ma, cha' tso'o tsa cha' nu tyacua ji'i ma ca tiya' la cuentya ji'i ycui' Ndyosi, si ña'a ti xñi tso'o ma cha' bi'. ³⁶ Nga'a cha' talo tyiquee ma masi tyiquee', si tya nti' ma cua'ni ma lcaa ña'a cña nu nti' ycui' Ndyosi, si tya nti' ma ña'a ma cha' nu cua nacui Ni cha' caca nde loo la. ³⁷ Cua nscua lo quityi cusu' cha' ndi'ya nchcui' ycui' Ndyosi:

Tya xi tya tyempo tya lyiji cha' tyalaa ycui' yu nu nga'a cha' tyaa chaca quiya';
nga'aa tiya' lye cha' caa yu bi', nacui Ni.

³⁸ Lo'o ñati nu caca lubii cresiya ji'i xqui'ya na' ni, nu lo'o xñi ngu' bi' cha' 'na,
li' caja chalyuu nu ná nga'a cha' tye ji'i ngu' bi',
nacui Ni.

Pana ná tso'o nti' na' ña'a na' ji'i ñati nu tya'achu' ji'i cha' 'na.

³⁹ Nu na ni, ná taca tya'achu' na ji'i cha' ji'i Jesús; si tya'achu' na ji'i yu, chcuna' na tyucui ña'a na, ña'a lo'o cresiya ji'na li'. Pana laca na ñati nu tsa cu' ti xñi na cha' ji'i Ni, bi' cha' ndu'ni lyaá Ni ji'na ji'i nu cuxi.

11

Ñati nu tyucui tyiquee ngu' jlya ti' ngu' cha' ji'i ycui' Ndyosi

¹ Na jlya ti' na ji'i sca cha' lo'o ndu ti' na cha' caca cha' bi', nu lo'o jlo ti' na cha' caca cha' bi' ji'na, masi bilya ña'a na ji'i. ² Jlya ti' jyo'o cusu' ji'na nu ngua'ni tlyu ji'i ycui' Ndyosi nu ngua sa'ni la, bi' cha' ñati tso'o ngua ngu', lo'o jua'a ntucua Ni cha' ji'i ngu' bi'.

³ Jlya ti' na ji'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' cua ngua cuayá' ti' na cha' clyo nda ycuí' Ndyosi cha', lo'o li' ndya' chalyuu nu ña'a na juani; ná na'a na ñi'ya ngua cha' ndya' bi', tsa bi' ti cha' jlya ti' na cha' ngüiñá Ni lcaa cha' nu ña'a na lo yuu chalyuu juani.

⁴ Jlya ti' jyo'o Abel ji'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' tso'o la ngua'ni yu que jyo'o Caín tya'a yu, nu lo'o ngusta ngu' msta slo ycuí' Ndyosi. Ntucuá Ni cha' nu nchcui' nu Abel bi', xqui'ya cha' jlya ti' yu; lubii tsa cresiya ji'i yu ngua ti' ycuí' Ndyosi, nu lo'o na'a Ni ji'i yu lo'o ngusta yu msta. Lo'o jua'a juani tya nchca cuayá' ti' na cha' ngusñi jyo'o Abel cha' ji'i ycuí' Ndyosi, masi sa'ni tsa ngujuii yu.

⁵ Jlya ti' jyo'o Enoc ji'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' ná ngujuii yu. Jua'a ti ndyalo'o ycuí' Ndyosi ji'i yu ca slo ycuí' Ni; ná nquiye yu ji'i ñati li', xqui'ya cha' cua yaa Ni yaqui'ya Ni ji'i yu. Pana nchcui' quityi cha' cua ndiya ti' Ni ñi'ya nu ngua'ni nu Enoc bi' laja lo'o nguti'i yu chalyuu. ⁶ Ni sca na, ná taca cua'ni na cha' caca tyaala' ti' tyiquee ycuí' Ndyosi, si ná chañi cha' jlya ti' na ji'i Ni. Si nti' na cha' jyacua na ji'i Ni cha' chcui' na lo'o Ni, li' nga'a cha' jlya ti' na cha' lu'ú ycuí' Ndyosi; nga'a cha' jlya ti' na cha' taca xtyucua Ni ji'na lo'o jña na sca cha' ji'i Ni.

⁷ Jlya ti' jyo'o Noé ji'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' ndyuna yu cha' nu nchcui' Ni lo'o yu, nu lo'o nacui Ni ñi'ya ña'a cha' cuxi nu lijya caca nde loo la, masi ycuí' yu ná ngua tii yu ñi'ya caca cha' bi'. Ngusñi yu cha' ji'i ycuí' Ndyosi, li' ngüiñá yu sca yaca ni'i su tyi'i yu lo'o lcaa tya'a ndi'i yu; jua'a ngua cha' ngulaá ngu' ji'i tyo clyaa bi'. Jlo ti' na juani cha'

cuxi tsa ngua chalyuu cusu' bi', cha' sca ti Noé jlya ti' yu cha' nu nchcui' Ni lo'o; ngua'ni ycui' Ndyosi cha' ngua tso'o cresiya ji'i yu li'.

⁸ Jlya ti' jyo'o Abraham ji'i ycui' Ndyosi, bi' cha' ngusñi yu cha' ji'i Ni, nu lo'o nguane Ni ji'i yu cha' tsaa yu sca loyuu tyijyu' tsa, su nacui Ni ji'i yu cha' cajua caca quichi tyi yu. Ngutu'u yu loyuu su nguti'i yu tya clyo, ndyaa yu li', masi ná jlo ti' yu macala su tsaa yu. ⁹ Xqui'ya cha' jlya ti' yu ji'i Ni, bi' cha' ndyanu yu ca loyuu su nacui Ni ji'i yu cha' cajua caca quichi tyi yu. Ca bi' nguti'i yu ñi'ya ndu'ni ñati nu ndya'a xtyi'i ti; chcua'ya late' ti ngüiná yu cha' nguti'i yu, lo'o la cui' jua'a ngua'ni jyo'o Isaac sñi' yu lo'o jyo'o Jacob sñi' ste' yu nde loo la. Tyucuaa jyo'o cusu' bi' jlya ti' ji'i la cui' tya'a cha' nu cua nacui Ni ji'i jyo'o Abraham sti ngu' bi'. ¹⁰ Jlya ti' Abraham cha' nde loo la cua'ni cho'o ycui' Ndyosi chaca se'i su tso'o la tyi'i yu, nu ná culiji tsiya' ti; cuiñá ycui' Ndyosi ña'a tsaca quichi bi'.

¹¹ Lo'o ycui' Sara clyo'o yu ni, jlya ti' ma' ji'i ycui' Ndyosi, bi' cha' ngua tana ma', masi cusu' tsa ma', masi bilya caja sñi' ma' tsiya' ti. Ngujui sñi' ma' lacua, xqui'ya cha' jlya ti' ma' ji'i ycui' Ndyosi, cha' chañi cua'ni Ni lcaa ña'a cha' nu cua nacui Ni ji'i ma'. ¹² Lo'o jua'a ngua cha' quiña'a tsa ñati ndyatü ji'i sca ti nu cusu' Abraham nde loo la, masi cua tye ti cha' ji'i yu cha' cusu' tsa yu; tsa ña'a cuii nu ntsu'u nde cua, tsa lo cua tya'a ñati ndyatü ji'i nde loo la. Lo'o juani ná caca culacua na ji'i ngu' bi', ñi'ya laca cha' ná caca culacua na ni tsa lo tya'a satya yusi ndi'i to' tyujo'o.

¹³ Ña'a ti jlya ti' lcaa jyo'o bi' ji'i ycui' Ndyosi

lo'o ngujuii ngu', masi nga'aa na'a ngu' lo'o ndyu'u tucua lcaa cha' nu nacui Ni cha' caca; pana tso'o tsa ngua tyiquee ngu' bi', cha' nu jlo ti' ngu' cha' cua ngulala ti caca cha' bi', ñi'ya si tsa lyiji ti na'a ngu' ji'i. Jlo ti' ngu' cha' tyijyu' ngutu'u ycu' ca ngu' lijya ngu', lo'o ná ntsu'u tyi ngu' lo yuu bi'.
 14 Jlya ti' ngu' cha' ntsu'u sca se'i tso'o la su tyalaa ngu' ca nde loo la, bi' cha' ngua ti' ngu' jua'a.
 15 Nga'aa ndyi'u tsa ti' Abraham lo'o tya'a yu ji'i quichi tyi ngu' ca loyuu tyijyu' su ngutu'u ngu'; cua nguxtyuu ngu' ca bi' hora ti, si jua'a ngulacua ti' ngu'.
 16 Pana si'i jua'a ngua ti' ngu', xqui'ya cha' jlya ti' ngu' cha' ta ycu' Ndyosi sca se'i su tso'o la tsiya' ti su tyi'i ngu'; ngua ti' ngu' tyalaa ngu' la cui' ca su ntucua ycu' Ni. Bi' cha' ná tyuju'u ti' Ni lo'o nacui ngu' cha' ycu' Ndyosi nu Xu'na ngu' laca Ni; na cua ngua'ni cho'o Ni sca se'i su tyi'i ngu' ca slo ycu' Ni.

17-18 Jlya ti' jyo'o Abraham cha' nu cua nda ycu' Ndyosi lo'o, bi' cha' ndyalo'o yu ji'i Isaac sñi' yu, cha' ycu' nu piti caca msta cha' xcua lo mesa quee ji'i ycu' Ndyosi li'; jua'a ngua cha' ngua'ni cuayá Ni ji'i yu. Na cua ngüiñi cha' ji'i ycu' Ni lo'o nu Abraham bi' tya sa'ni la cha' cala sñi' clyo'o yu; tya li' cua nacui Ni ji'i yu: “Xqui'ya Isaac catu quiña'a tsa ñati jinu'u nde loo la”. Pana ña'a ti ntaja'a Abraham ndyalo'o yu ji'i nu piti Isaac bi', nu sca ti sñi' yu lo'o clyo'o yu, cha' caca nu piti bi' msta.
 19 Taca ji'i ycu' Ndyosi cua'ni cha' tyu'u Isaac chaca quiya' si cua ngujuii, ngua ti' Abraham; bi' cha' ntaja'a yu ngua'ni yu jua'a lo'o sñi' yu. Pana nu lo'o cua nscua Isaac lo mesa cha' cajaa, li' xa' ndya Ni ji'i nu piti bi' ji'i Abraham sti yu chaca

quiya'; ná ngujuui nu piti bi'.

²⁰ Jlya ti' jyo'o Isaac cha' nu nda ycui' Ndyosi lo'o, bi' cha' nchcui' nu cusu' bi' lo'o tyucuaa sñi' yu, nu Jacob lo'o Esaú bi', cha' tso'o tsa caca jil'i ñati nu catu jil'i ngu' tyempo nde loo la. ²¹ Jlya ti' jyo'o Jacob cha' nu nda ycui' Ndyosi lo'o, bi' cha' ngusta ya' nu cusu' bi' hique tyucuaa sñi' ste' yu nu ngua sñi' José bi', nu lo'o cua cajaa ti nu cusu' bi'; nchcuicha' nu cusu' jil'i nu ngu' cuañi' bi' li'. Lo'o li' ngua'ni tlyu yu jil'i ycui' Ndyosi, laja lo'o ndu yu nguatu yu yaca xca jil'i yu lyuu. ²² Jlya ti' jyo'o José jil'i ycui' Ndyosi, bi' cha' lo'o cua cajaa ti yu, li' nda yu sca cha' lo'o ngu' tya'a yu, cha' chañi cha' tyu'u lcaa tya'a ngu' Israel loyuu Egipto bi' ca tiya' la, tyaa ngu' laja ti li'. Lo'o jua'a nacui nu cusu' macala tyatsi' jyo'o ycui' yu chaca quiya' ca tiya' la, nu lo'o cua ngutu'u ngu' ndyaa ngu'.

²³ Jlya ti' sti xtya'a jyo'o Moisés jil'i ycui' Ndyosi, bi' cha' lo'o ngula sñi' ngu', ngusu'ba cuatsi' ngu' jil'i yu ni'i sna co', cha' na'a ngu' cha' tso'o tsa ña'a cubi' cuañi' bi'. Nga'aa ndyutsii ngu' bi' jil'i rey xña'a, masi ná ndaquiya' ngu' jil'i cña cuxi nu ngulo rey bi'. ²⁴ Lo'o ngua tlyu la nu Moisés bi' li', ná ndiya ti' yu cha' ñacui ngu' jil'i cha' laca yu sñi' nu cuna'a sñi' rey nu laca loo jil'i ngu' Egipto, xqui'ya cha' jlya ti' yu jil'i ycui' Ndyosi nu Xu'na ngu' Israel; ²⁵ tso'o la cha' stu'ba ti caja cha' ti'í jil'i yu lo'o lcaa tya'a ñati jil'i ycui' Ndyosi, ngua ti' yu. Ná ngua ti' yu tya'a yu xcui' cha' paseya ti, ni ná ngua ti' yu cua'ni yu xi cha' cuxi cha' sca hora ti ca chaa ti' ycui' ti yu; ²⁶ tso'o la stu'ba ti tyi'i yu lo'o ngu' tya'a yu, masi chii nti' xa' ñati ña'a jil'i yu, ngua ti'

yu. Ñi'ya nchcube' ycuí' Cristo nde loo la, jua'a nchcube' Moisés nu ngua li'; pana ná ndube ti' yu cha' culiya' ngu', nguxtyanu yu lcaa cha' tso'o nu ntsu'u jil'i ngu' Egipto, cha' jlya ti' yu cha' tso'o la caca jil'i ñati jil'i yu nde loo la xqui'ya ycuí' Ndyosi. ²⁷ Jlya ti' jyo'o Moisés bi' jil'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' ngutu'u yu loyuu Egipto bi'; ná ndyutsii yu masi ngunasi' tsa rey xña'a bi' li', ni ná nguta'achu' Moisés tsiya' ti. Ndyalo'o yu jil'i ngu' Israel tyucuii tyijyu', ñi'ya si ndyaa lca'a yu jil'i ycuí' Ndyosi, masi ná nchca ña'a na jil'i ycuí' Ni.

²⁸ Xqui'ya cha' jlya ti' Moisés cha' nu nda ycuí' Ndyosi lo'o, bi' cha' nacui yu cha' clyo cua'ni ngu' ta'a pascua la cui' talya lo'o cua tyeje tacui ti sca xca tyaala su ndi'i ngu'; cuentya jil'i ycuí' Ndyosi caa xca tyaala bi', cha' xcube' jil'i ngu' Egipto. Li' ngulo Moisés cña cha' ta'a ngu' tañi na'ni chu' yaca nu ndu to' tyuu ni'i jil'i lcaa ngu', cha' nu lo'o ña'a xca tyaala bi' tañi, ná cujuui jil'i sñi' ngu' Israel li'; pana cua ndyujuii xca bi' jil'i sñi' nu ngula clyo jil'i lcaa ngu' ca tyi. ²⁹ Xqui'ya cha' jlya ti' Moisés jil'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' ndyaala sca tyucuii btyi ti cla'be laja Tyujo'o Nga'a, cha' tyu'u ngu' chaca tsu'. Pana nu lo'o ngua ti' ngu' Egipto tyu'u lca'a jil'i ngu' Israel, nga'aa ngua jil'i ngu' li', cha' ndyanu ngu' ne' hitya bi'; ndye ngu' Egipto, ngujuii ngu' bi' li'.

³⁰ Jlya ti' ngu' Israel cha' jil'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' nguta'a ngu' nguxtyi'i ngu' tyi'i ca chu' lo'o quee nu ndu to' quichí Jericó. Cati tsa nguta'a ngu' tsa cu' ti, lo'o li' ndye lo'o bi' nguti. ³¹ Pana jyo'o Rahab, sca nu cuna'a calle nu nguti'i ca quichí bi', jlya ti' cho' jil'i ycuí' Ndyosi; bi' cha' nchcui' tso'o cho' lo'o nu tucua tya'a ngu' Israel nu cuaana ti

ndyaa, ndyaa na'a ngu' lo quichi bi' clyo. Nda cho' su tyi'i ngu', bi' cha' ná ngujuii cho' lo'o ngujuii xa' la ñati tya'a quichi tyi cho' nu ná ndaquiya' ji'i ycui' Ndyosi tsiya' ti.

³² Tya ntsu'u quiña'a tsa cha' nu taca chcu' na' lo'o ma cuentya ji'i cha' tlyu nu ngua'ni jyo'o cusu' ji'na, ngu' nu chañi cha' jlya ti' ji'i ycui' Ndyosi: taca chcu' na' ji'i Gedeón, lo'o ji'i Barac, lo'o ji'i Sansón, lo'o ji'i Jefté, lo'o ji'i David, lo'o ji'i Samuel, lo'o ji'i ca ta'a jyo'o cusu' nu ngua tu'ba ji'i ycui' Ndyosi tya sa'ni la. ³³ Jlya ti' lcaa ngu' bi' ji'i ycui' Ndyosi, bi' cha' ngusu' tya'a ngu' lo'o ñati cuxi nde xa' chalyuu, ntijiloo ngu' ji'i lcaa ñati nu nguti'i ca bi' li'; tso'o tsa cña ngua'ni ngu' bi', bi' cha' ngua'ni Ni cua ña'a ca cha' nu nacui Ni cha' cua'ni Ni cuentya ji'i ngu' bi'. Ngua ji'i ngu' bi' cua'a ji'i cuichi tyaala cha' ná ndyacu ji'i ngu'; ³⁴ jua'a cua ndalo ngu' bi', masi ngusu'ba ngu' xña'a ji'i ngu' lo quii' tonu cha' tyaqui ngu'; ná sca ngua ji'i ngu' bi', masi ngulo ñati chcu'a cha' cujuui ji'i ngu'. Ná ndalo ngu' bi' tsiya' ti tya clyo, cha' xti ti juersa ntsu'u ji'i ngu'; pana ca tiya' la, li' nguula tsa ti' ngu' bi', cha' tlyu tsa juersa ngujui ji'i ngu', nu lo'o nxu' tya'a ngu' lo'o ñati xa' chalyuu nu tsa tlyu ti ñaa cha' tyijiloo ji'i ngu'. ³⁵ Lo'o jua'a nu ngu' cuna'a ni, xa' ndyalaa nu qui'yu ji'i ngu' ña'a lu'ú ti ngu', xqui'ya cha' jlya ti' ngu' cha' caca ji'i ycui' Ndyosi cua'ni lyaá Ni ji'i ngu', masi cua ngujui ngu' tsaca quiya'.

Ti'í tsa ngujui' ngu' cuxi ji'i xa' la tya'a ngu' bi'. Si cua nguta'achu' ngu' bi' ji'i ycui' Ndyosi, cua ngulaá ngu' ji'i ngu' cuxi bi' li', cha' nga'aa ngujui' ngu' cuxi ji'i ngu' bi'; pana ná ntaja'a ngu'

bi' tya'achü' ngu' jii' Ni, cha' tyu'u laja ti ngu' jua'a. Ndu ti' ngu' bi' ni jacua' caa Ni caqui'ya Ni jii' ngu', cha' ta chaca chalyuu tso'o la jii' ngu'. ³⁶ Xa' la tya'a ngu' bi' ni, ti'í tsa nhcui' ngu' jii' ngu' bi' laja lo'o ngujui'i ngu' cuxi jii' ngu' bi', masi ngusca' ngu' cuxi jii' ngu' bi' lo'o carena, masi ngusu'ba ngu' jii' ngu' bi' ne' chcuä. ³⁷ Ntsu'u ngu' bi' nu ngujuii li', cha' ti'í tsa ngujui'i quee hichü' ngu' lo'o ngu' quee jii' ngu' bi', hasta ngusa'be ngu' jii' xa' la ngu' bi' lo'o chcuä; jua'a xa' la ngu' bi' ngujuii xqui'ya maxtyi jii' ngu' cuxi. Lo'o jua'a ntsu'u ngu' bi' nu ná ngujui late' jii', bi' cha' lacu' ngu' quiji xlya' ti li', masi quiji chivo; ntsu'u ngu' ti'i, ntsu'u ngu' quicha, cha' lya' tsa ti' ngu' cuxi jii' ngu' bi', cha' ti'í ti' ngu' cuxi ña'a ngu' jii' ngu' bi'. ³⁸ Cuxi tsa chalyuu re lo'o ngua jua'a. Ná jlo ti' ñati chalyuu cha' tso'o la nu ngu' bi' que ycuí' ngu', masi xcui' nguta'a yu'u ti ngu' bi', masi ndyu'u cuatsi' ngu' ca ne' quixi', ca nde sii' ca'ya, xqui'ya cha' lya' tsa ti' ñati chalyuu jii' ngu'; nguti'i ngu' bi' tyuquee, lo'o jua'a hasta ngulu ngu' tyuu su nguti'i ngu'. ³⁹ Lo'o nu juani tya ndyi'u ti' na jii' ngu' bi', ñati nu jua'a jlya tsa ti' jii' ycuí' Ndyosi nu ngua sa'ni; pana ná na'a ngu' bi' lcaa cha' nu cua nacui Ni cha' caca nde loo la, ⁴⁰ xqui'ya cha' tso'o la cha' nu ngua'ya hique ycuí' Ni ñi'ya cua'ni Ni lo'o lcaa tya'a na juani, cha' lo'o cuentya ji'na ngulacua ti' Ni. Ngua ti' Ni cha' caca na ñati nu tyucui tyiquee na stu'ba ti lo'o ngu' bi', lcaa na lo'o jyo'o cusu' bi' caca na ñi'ya nu ngua ti' Ni cha' caca na li'.

*Culacua ti' na ñi'ya nu ngua'ni Jesús cha' ntijiloo
yu ji'i tya'a cusuu yu*

¹ Lo'o juani, ¿ñi'ya cua'ni na lacua? Ndi'ya cua'ni na nde chalyuu: Ñi'ya si tya ndi'i jyo'o cusu' bi' tsa tlyu ti lo'o na, jua'a cua'ni na, cha' jua'a tyi'u tso'o ti' na lcaa ña'a cha' tlyu nu ngua'ni ngu' bi' tya sa'ni la, xqui'ya cha' jlya ti' ngu' ji'i ycu' Ndyosi. Ndu'ni cha' xtyanu na lcaa cha' nu ndaca'a ji'na cha' ná xñi tso'o na cha' ji'i Jesús; xtyanu na lcaa cha' cuxi nu tiji' tsa ti' na ji'i, culochu' na cha' bi'. Lo'o li' nguula ti' tyiquee na cua'ni na cha' tso'o nde chalyuu, tsa lo cua tyempo nu tya ta ti Ni ji'na.

² Xcui' culacua ti' na ñi'ya ngua'ni Jesús; lcaa cha' nu jlya ti' na ni, Jesús laca suu lcaa cha' bi'; si jua'a, taca jlya ti' na ji'i Ni ña'a cuayá' nu tye chalyuu. Nu ycu' Jesús ni, ná nguta'achu' yu ji'i cña nu nga'a cha' cua'ni yu, masi cua jlo ti' yu cha' cua cajaa ti yu lo crusi. Pana tiya' la li', nu lo'o cua ntijiloo yu ji'i nu cuxi, tso'o tsa ntsu'u tyiquee yu li'; bi' cha' ná ngua tyuju'u ti' yu tsiya' ti, masi nguxcube' ngu' ji'i yu lo crusi. Lo'o juani cua ndyaa tucua Jesús nde la'a tsu' cu' su tlyu ca su ntucua ycu' Ndyosi Sti na.

³ Culacua tso'o ti' ma ji'i lcaa cha' cuxi nu ngua ji'i Jesús tyempo bi'. Ndalo tsa tyiquee yu ji'i cha' cuxi bi' li', masi liye' tsa ti' ngu' cuxi ña'a ngu' ji'i yu. Bi' cha' lo'o cu'ma ni, ná ntsu'u cha' ca ñu'u ti' ma xqui'ya Jesús, ná ntsu'u cha' ca taja ti' ma ji'i Ni.

⁴ Masi lye tsa nxuu tya'a ma lo'o lcaa cha' cuxi, ni tsaca ma bilya cjuui ngu' ji'i ma xqui'ya Jesús.

⁵ Ná nga'a cha' cjlyaa ti' ma cha' bi', cha' tso'o tsa nchcui' ycu' Ndyosi lo'o ma ñi'ya si laca ma sñi' ycu' Ni. Ndi'ya nacui Ni:

Sñi', nacui ycuí Ndyosi, taquiya' tso'lo ma' na, masi xcube' na' jii' ma;
 ná ca taja ti' ma' na, masi cua'a na' jii' ma' cha' ná cua'ni ma' sca cha' cuxi.

⁶ Cha' na' laca nu Xu'na ma, cha' ntsu'u tsa tyiquee na' ña'a na' jii' cu'ma, bi' cha' xcube' na' xi jii' ma, nacui ycuí Ndyosi.

Ntsu'u quiya' nda na' xi cha' ti' jii' ñati' na, cha' sñi' na' laca ngu'.

Jua'a nhcui' ycuí Ndyosi lo'o na, ⁷ bi' cha' talo ma tyiquee' lo'o chcube' ma chacuayá' jii' ycuí Ndyosi Sti ma lacua. Cua nhcube' ma xi juani, bi' cha' caca cuayá' ti' ma' cha' laca ma sñi' ycuí Ni, si jua'a ndu'ni ycuí Ni lo'o ma. Lcaa ñati' nu ntsu'u sñi', ntsu'u quiya' ndyu'ni tyaala jii' sñi'; lo'o ná ndaquiya' nu sube bi' jii' cha' nu nhcui' sti ngu', nhcube' sti jii' sñi' li'. La cui' jua'a ndu'ni Ni lo'o na. ⁸ Nga'a cha' xcube' Ni jii' ma ñi'ya nhcube' Ni jii' cua ña'a ca sñi' Ni, cha' taca ca cuayá' ti' ma' cha' chañi cha' cua laca ma sñi' ycuí Ndyosi li'; ná laca ma sñi' nu ngujui jii' ñati' nde calle ti. ⁹ Nde chalyuu nhcube' sti na jii' na, bi' cha' ndaquiya' na jii' cha' nu nhcui' ngu' cusu' jii' na lo'o na. ¿Ha ná tso'o si ta na chacuayá' cha' xcube' ycuí Ndyosi Sti na jii' na, cha' tso'o la tyi' tyiquee na nde loo la lacua? ¹⁰ Cua laca ti tyempo nu nhcube' sti na jii' na nde chalyuu, tsa ña'a nu tso'o cuentya jii' na ndu'ni ngu', cha' ca tsa'a na nti' ngu'; la cui' ti cha' nti' ycuí Ndyosi cha' caca tso'o jii' na, bi' cha' nhcube' Ni jii' na jua'a. Nu lo'o cati' qui'ya nu ntsu'u jii' na, li' taca ca stu'ba cha' jii' na lo'o ycuí Ndyosi Sti na, nu ná ntsu'u cha' cuxi jii' Ni tsiya' ti. ¹¹ Ca xñi' ti' na hora bi' lo'o nhcube' na, si' na

cha'a ti' na li'; pana tiya' la li' taca cua'ni la na cha' tso'o, cha' ti' ti taca tyi'i tyiquee na nde chalyuu li', xqui'ya cha' cua ngusñi tso'o la na cha' ji'i ycu'i Ndyosi nu lo'o cua nchcube' na.

Tlyu tsa cha' laca si tya'achu' na ji'i ycu'i Ndyosi

¹² Xa' ta ma juersa ji'i tyucui ña'a ma lacua, masi ngua cña' tsa ma; xa' cua'ni cha' nguula ti' tyiquee ma, masi ngua taja ti' ma tsubi'. ¹³ Clyana la ma tyucuii liñi su tsaa ma, cha' ná quiñu'u la tyucuii ji'i xa' la ñati tya'a ma nu siya' la tyiquee ngu'; cua'ni ma cha' tyatí la ti' tyiquee ñati bi', cha' si'i na caca ñu'u la ti' ngu'.

¹⁴ Cua'ni cña ti' ma cha' tso'o ti tyi'i ma lo'o lcaa ñati, cua'ni ma cha' caca lubii cresiya ji'i ma; ni tsaca na, ná caca ña'a na ji'i ycu'i Ndyosi si tya lyiji caca lubii cresiya ji'na. ¹⁵ Cui'ya ma cuentya cha' ni tsaca ngu' tya'a ma ná xtyanu jua'a ti lcaa cha' tso'o nu ndu'ni ycu'i Ndyosi lo'o na. Lo'o jua'a cui'ya ma cuentya cha' ná cua'ni ñu'u ma ji'i tyiquee xa' la ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús. Ñi'ya laca sca quixi' tyaala nu cua'ni ñu'u ji'i ñati lo'o co'o ngu' hitya bi', jua'a caca na ji'i tya'a na lo'o ntsu'u sca cha' cuxi ji'na. ¹⁶ Cui'ya ma cuentya cha' ni tsaca ma ná caca ma ñi'ya ngua jyo'o Esaú; ngua'ni lya' ti' yu bi' ji'i ñati ji'i yu, lo'o jua'a ná ndube ti' yu ji'i ycu'i Ndyosi. Sñi' clyo ngua yu, pana ndye ndyujui' yu lcaa chacuayá' nu caja ji'i yu nquicha', xqui'ya cha' ngua ti' yu cacu yu masi sca ti ca'ña scuaa; nguñilo'o tya'a ngula yu ji'i yu li'. ¹⁷ Cua jlo ti' ma ñi'ya ngua ca tiya' la: nu lo'o ngua ti' yu cha' culacua sti yu ji'i yu, li' nga'aa ndaquiya' sti yu ji'i cha' nu nda yu lo'o; nga'aa ngujui ñi'ya

nu tya'achu' yu ji'i cha' nu cua ngua'ni yu, masi ngusi'ya tsa yu lo'o ngüijña yu cha' bi' ji'i sti yu.

¹⁸ Lo'o ndyuna ma cha' ji'i ycui' Ndyosi juani, ná ndyaca ji'i ma ñi'ya nu ngua ji'i ngu' Israel nu ngua sa'ni la, nu lo'o ngutu ngu' bi' quiya' ca'ya Sinaí. Ná nchca tii ma juani, ñi'ya nu ngua ti' ngu' bi' lo'o lye tsa ndyaqui sii' ca'ya Sinaí bi' nu ngua li'; talya tsa ña'a ngua li', ná ngua ña'a ngu' tsiya' ti, jua'a lye tsa ngua cui'i. ¹⁹ La cui' jua'a ná ndyuna ma lo'o cuii tsa nguañi ngula'á cui'chcua ji'i ycui' Ndyosi li', nguañi nchcui' Ni lo'o ñati' bi' li'. Nu lo'o ndyuna ngu' nchcui' ycui' Ndyosi lo'o ngu', li' lye tsa ngüijña ngu' ji'i Ni, cha' nga'aa chcui' ycui' Ni lo'o ngu' bi' tsiya' ti. ²⁰ Ndyutsii tsa ngu' li', cha' nga'aa ndalo jyaca ngu' cuna ngu' cha' nu nda jyo'o Moisés lo'o ngu' cuentya ji'i ycui' Ndyosi; ndi'ya nacui Ni: “Ná caa ma nde sii' ca'ya re tsiya' ti; masi caa sca na'ni ji'i ma nde sii' ca'ya re, nga'a cha' cujuui clya ma ji'i lo'o quee”. ²¹ Lye tsa ña'a ngua cha' bi', hasta ycui' Moisés nacui ndi'ya: “Lye tsa nchcua na' cha' ndyutsii na”.

²² Pana nga'aa si'i jua'a ndyaca ji'i ma juani, cha' chaca chalyuu tsaa ma juani; la cui' ca su ntucua tyi ycui' Ndyosi ca nde cua, ndacua tsaa ma juani. Ca bi' ndi'i ycui' Ndyosi lo'o tyuu tsa mil tya'a xca ji'i Ni. Tso'o tsa ña'a ca bi'; ñi'ya si cua nscua chaca ca'ya Sión nde cua, ñi'ya si ca bi' ntucua chaca quichi Jerusalén nu tso'o la ña'a, jua'a laca bi'. ²³ Lo'o jua'a ntsu'u cha' tsaa ma slo lcaa tya'a sñi' ycui' Ndyosi nu cua ndyalo'o Ni ji'i ndejua tya sa'ni la, cha' cua nscua xtañi jyo'o bi' lo quityi ji'i ycui' Ndyosi nde cua. Tso'o tsa ntsu'u tyiquee ngu' bi' ca su ndyu'u ti'i ngu'. Na cua tsaa

ti ma la cui' slo ycuí' Ndyosi nu ndu'ni cuayá' jilí lcaa ñati, ca su ndi'í lcaa ñati jyo'o nu lubii cresiya jilí xqui'ya Jesús, cha' cua ndyaca cucui tyucui ña'a ngu'. ²⁴ Lo'o jua'a ca bi' ndi'í Jesús, nu ngüiñi chaca cha' nu tso'o la jilí ycuí' Ni lo'o na; tso'o tsa ngua cha' ndyalú tañi ycuí' Jesús, cha' xqui'ya nu Jesús bi' ni, bi' cha' cua nguti cha' cuxi nu ntsu'u jina. Pana nu lo'o ndyalú tañi jyo'o Abel nu ngua sa'ni, li' ntsu'u cha' cajaa chaca yu nu cua ndyujui jilí tya'a; xcui' cha' cuxi ndyu'u jilí cha' bi' li'.

²⁵ Cui'ya ma cuentya lacua, cha' cua'a jyaca ma jilí lcaa cha' nu cua nda Cristo lo'o ma. Nguxcube' tsa ycuí' Ndyosi jilí jyo'o cusu' jina, nu lo'o ná ntaja'a ngu' cua'a jyaca ngu' jilí cha' nu nchcui' jyo'o Moisés lo'o ngu' nde chalyuu chacuayá' jilí ycuí' Ndyosi; ná ngua xna ngu' bi' jilí ycuí' Ndyosi. La cui' jua'a tlyu la cha' caca jina juani, si ná taquiya' na jilí Cristo nu ngutu'u ca slo ycuí' Ndyosi yaa nde lo yuu chalyuu, lo'o jua'a cua xa' ndyaa tucua Ni ca slo ycuí' Ndyosi chaca quiya' juani. ²⁶ Laja lo'o nchcui' ycuí' Ndyosi lo'o ñati sa'ni, la cui' hora bi' ngulacuj chalyuu; pana juani cua nchcui' Ni chaca quiya' ndi'ya: “Chaca tya quiya' cua'ni na' cha' quiña lcaa lo yuu chalyuu, la cui' hora nu quiña lcaa chalyuu nu ntsu'u nde cua”, nacuj Ni. ²⁷ Lo'o nacuj Ni: “chaca tya quiya'”, jua'a ca cuayá' ti' na cha' ntsu'u cha' xquiña Ni tyucui ña'a lcaa chalyuu nu cua ngüiñá Ni, culotsu' Ni jilí cha' bi' li'. Tsa ña'a ti na nu ntsu'u jilí ycuí' Ndyosi, bi' ti na nu tyanu li', xqui'ya cha' ná nchca clyiji na bi' tsiya' ti. ²⁸ Lo'o jua'a ná taca cha'a chalyuu cucui nu ngujui jina xqui'ya Cristo, ná clyiji tsiya' ti bi'; bi' cha' tso'o tyu'u tyiquee na ña'a

na ji'i ycu' Ndyosi lacua. Cua'ni ch̄i na loo ycu' Ndyosi, cha' jua'a nti' Ni cha' cua'ni na; tyi'u ti' na cha' lcaa ts̄a cua'ni tlyu na ji'i ycu' Ni, cha' cube tsa ti' na ji'i Ni. ²⁹ La cui' Ndyosi nu ndu'ni tlyu na ji'i Ni, chañi cha' taca ji'i Ni cuityi Ni ji'na tsi tsiya' ca lo'o sca quii' tlyu, si jua'a nti' Ni.

13

Cña nu ndiya ti' ycu' Ndyosi cha' cua'ni na nde chalyuu

¹ Ña'a ti tyu'u tso'o tyiquee mā ña'a mā ji'i ngu' tya'a ngusñi mā cha' ji'i Cristo, cua'ni mā cha' tso'o lo'o ngu' bi'. ² Tyi'u ti' mā cha' chcu' tso'o mā lo'o cua ña'a ca ngu' xta, ngu' xa' quich̄i, si tyalaa ngu' toni'i ji'i mā; ta mā su tyi'i ngu' bi', cha' jua'a ngua'ni xi jyo'o cusu' ji'i mā nu ngua sa'ni la, lo'o tiya' la li' nquijeloo ji'i ngu' cha' xca ji'i ycu' Ndyosi nu ntsu'u nde cua laca ñati nu ngulaa toni'i ji'i ngu' bi'.

³ Culacua ti' mā ñi'ya caca xtyucua mā ji'i ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i ycu' Ndyosi, nu lo'o cua ngusu'ba ngu' ji'i tya'a na bi' ne' chcuā. Lo'o jua'a xtyucua mā ji'i ngu' tya'a na nu quicha ti', xqui'ya cha' lya' ti' ngu' ji'i ngu' bi'. Tyi'u ti' mā cha' xtyucua mā ji'i ngu' bi', ñi'ya si ycu' ca mā nchcube' mā lo'o ngu'.

⁴ Lcaa mā lo'o tya'a mā nga'a cha' cua'ni tyaca'a mā ji'i clyo'o mā; ná cua'ni cuxi mā lo'o clyo'o mā, ñi'ya nti' si tyu'u cha' ji'i mā lo'o xa' ñati laja ti. Xcube' ycu' Ndyosi ji'i cua ña'a ca ñati nu cua'ni cha' suba' jua'a, jua'a xcube' Ni ji'i ñati nu tyati yu'u lo'o clyo'o xa' ñati.

⁵ Ná tyu'u tyiquee mā xcui' cha' ji'í cñi, pana tso'o si tyaala' ji'í mā lo'o tsa ña'a nu ndyiji ti xi ji'í mā. Na cua nhcui' Ni lo'o na ndi'ya: “Ná culati'í na' ji'í mā”, nacui' Ni, “ná xtyanu na' ji'í mā jua'a ti”. ⁶ Bi' cha' ndi'ya culacua ti' na cha' nguula ti' tyiquee na:

Ycui' nu Xu'na na laca nu nxyucua 'na.

Ná ntsu'u cha' cutsij na' lacua, cha' ná caca cua'ni cuxi ñati lo'o na'.

⁷ Tyi'u ti' mā ji'í ngu' jyo'o tya'a mā nu ngua loo ji'í mā chacuayá' ji'í Jesucristo; ngu' bi' laca nu cua nhcui' cha' ji'í ycui' Ndyosi lo'o mā tya clyo, bi' cha' culacua tso'o ti' mā ji'í cña tso'o nu ngua'ni ngu' bi' nde chalyuu. Cua'ni mā ñi'ya nu ngua'ni ngu' bi' lo'o ngusñi ngu' cha' ji'í ycui' Ndyosi.

⁸ Ná ncha'a Jesucristo: ñi'ya ngua Ni tyempo sa'ni, la cui' jua'a laca Ni juani, lo'o la cui' jua'a caca Ni tyempo nde loo la. ⁹ Ná ta mā chacuayá' culu'u ñati xi xa' la cha' ji'í mā, sca cha' nu ná stu'ba nhcui' lo'o cha' bi', cha' ná xtyanu mā jua'a ji'í tyucui' liñi. Tso'o la si tyanu tso'o lcaa cha' ji'í ycui' Ndyosi ne' cresiya ji'na, si cube ti' na ji'í lcaa cha' tso'o nu ndu'ni Ni lo'o na lcaa hora; pana ná taca tyanu tso'o cha' ji'í ycui' Ndyosi ne' cresiya ji'na lo'o taquiya' na ji'í cua ña'a ca cña nu tatsaa ngu' ji'na, ñi'ya nti' si nacui' ngu' cha' ná tso'o cacu na sca lo na nu ndacu ngu'. Masi cua ndaquiya' tsa na ji'í cña bi' tya tsubi' la, si'i na tso'o la ngua ti' na lo'o ngua'ni na jua'a.

¹⁰ Xa' ña'a cña ngua'ni Cristo lo'o ndyaa yu lo crusi, cha' ngua yu msta' cha' cati' qui'ya nu ntsu'u ji'na lo'o ycui' Ndyosi. Pana lcaa ñati nu tya ndyi'u tsa ti' ji'í msta' nu nsta sti jo'ó cuentya ji'í ngu', ná

caca tyi'j̄ tso'o tyiquee ngu' bi' lo'o Cristo. ¹¹ Masi xu'na sti'jo'ó nu cuentya ji'j̄ ngu' judío ni, xcui' lo'o tañi'na'ni ti ñalo'o sti'jo'ó bi' nde cuarto su tacati tsa ne' laa bi', cha' cati' qui'ya nu ntsu'u ji'j̄ ngu' lo'o bi'. Nu lo'o ndye ngua cña bi', li' ndyalo'o ngu' ji'j̄ ña'a tsaca cuaña' na'ni nu laca msta' bi' ca to' quichj̄; ca bi' ndaquj̄ ngu' cuaña' bi'. ¹² La cui' ti ca to' quichj̄ nhcube' Jesús, cha' caja ñi'ya nu cati' cha' cuxi nu ntsu'u ji'j̄ ñati, nu lo'o ndyalú tañi' ycuí' ca yu lo'o ngujuii yu lo' crusi ca bi'. ¹³ Lo'o jua'a na, tso'o si ná cutsj̄ na, masi tsalo'o ngu' ji'na cha' xcube' ngu' ji'na cuentya ji'j̄ Jesús; stu'ba ti caca ji'na nde chalyuu, ñi'ya nu ngua ji'j̄ Jesús lo'o lya' tsa ti' ngu' ji'j̄ yu. ¹⁴ Nde lo' yuu chalyuu ná ntsu'u se'j̄ tso'o su tyanu na; xcui' na ndu' ti' na cha' tyalaa na chaca se'j̄ su tso'o la tsiya' ti, su tsa na lo'o cua ndye chalyuu re. ¹⁵ Bi' cha' lcaa ts̄ cua'ni ch̄ na loo ycuí' Ndyosi xqui'ya Jesús, cha' ñi'ya laca si ta na msta' ji'j̄ Ni, jua'a laca nu lo'o tyucuí tyiquee na cua'ni tlyu na ji'j̄ Ni. Lo'o jua'a tso'o tsa si lcaa ts̄ chcuí' na cha' tlyu tsa cha' nu ntsu'u ji'j̄ ycuí' Ni. ¹⁶ La cui' jua'a ná ca taja ti' mā cua'ni mā lcaa cha' tso'o, jua'a xtyucua mā ji'j̄ tya'a ñati mā; bi' laca cña nu ndiya ti' Ni cha' cua'ni na cuentya ji'j̄ ycuí' Ni.

¹⁷ Taquiya' mā ji'j̄ ñati nu laca cña cuentya ji'j̄ ña'a taju ngu' tya'a mā; cua'ni mā lcaa cña nu ndijña ngu' bi' ji'j̄ mā cha' cua'ni mā. Tlyu tsa cña nu ntsu'u ji'j̄ ngu' bi', cha' xcui' ndube ti' ngu' ñi'ya nu ndyu'ni sa scaa mā; nga'a cha' xacu'j̄ ngu' cha' ji'j̄ ycuí' Ndyosi si chañi' cha' ña'a ti tya tso'o ndyu'ni mā, xqui'ya cha' ngusñi mā cha' ji'j̄ Ni. Pana tso'o la nti' ngu' bi', si ña'a ti tso'o ntsu'u

tyiquee mā cua'ni mā ñi'ya nu nacui' ngu' ji'i mā cha' cua'ni mā. Si ná cua'ni mā jua'a, caca xñi'i ti' ngu' bi' li', cha' nga'aa caca xtyucua ngu' ji'i mā li'.

¹⁸ Ña'a ti chcu' mā lo'o ycui' Ndyosi cuentya ji'i cuare. Tyucui tyiquee ya jlo ti' ya cha' ni sca cha' cuxi ná ntsu'u ji'i ya nu caca tyuju'u ti' ya ji'i. Lcaa tyempo nti' ya cua'ni ya cua ña'a ca cha' nu tso'o la cuentya ji'i ycui' Ndyosi. ¹⁹ Bi' cha' xa' ndijña tsa na' ji'i mā, cha' lu'ba ti chcu' mā lo'o ycui' Ndyosi cuentya jna'. Ná tyiquee' cua'ni Ni cha' xtyu'u na' caa na' yala la ca su ndi'i mā.

Ngusalya' yu lo'o ngu'

²⁰ Ycui' Ndyosi laca nu ngua'ni cña cha' ndyu'ú Jesucristo nu Xu'na na chaca quiya' lo'o ngujuui. Lo'o juani laca Jesús loo, cha' ña'asii Ni ji'na nu laca na ñati ji'i Ni, xqui'ya cha' ngujuui Ni cuentya ji'na. Nu lo'o ngujuui Jesús, li' ngüñi cha' ji'i Ni lo'o lcaa ñati ji'i Ni, sca cha' cucui nu ná nga'a cha' tye tsiya' ti. ²¹ Ycui' Ndyosi ndu'ni cha' ti ti tyi'i tyiquee na, lo'o juani nti' na' cha' xtyucua Ni ji'i mā lo'o cua ña'a ca cha' nu lyiji ji'i mā, cha' taca cua'ni mā lcaa cña, ñi'ya nu nti' Ni cha' cua'ni mā; nti' na' cha' cuentya ji'i mā cua'ni Ni na laca nu tso'o la nti' Ni, chacuayá' ji'i Jesucristo. Lo'o jua'a ná nga'a cha' tye cha' cua'ni tlyu Ni ji'i Cristo. ¡Jua'a caca cha' lacua!

²² Cu'mā tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo, cua'ni clyu ti' mā 'na, talo tyiquee mā xi 'na cha' cuna mā cha' nu nchcu' na' re. Ná quiña'a tsa cha' nscua na' lo quityi re, pana cua nti' na' cha' tyanu tachaa la cha' bi' ne' cresiya ji'i mā. ²³ Chaca cha' nti' na' chcu' lo'o mā: Cua ngulaá ngu' ji'i Timoteo, tya'a

ndya'a na cña, ca su ngutu'ú yu ne' chcuá; nu lo'o caā na', ca lo'o na' ji'i yu li', si yala ti tyalaa yu slo na'.

²⁴ Chcuicha' na' ji'i lcaa ngu' nu laca loo cuentya ji'i mā, jua'a chcuicha' na' ji'i lcuā ti tya'a mā nu ngusñi mā cha' ji'i ycui' Ndyosi. Ca ta'a ngu' nu ntsu'u cha' ji'i lo'o ycui' Ndyosi, nu ndi'i nde Italia re, lo'o lcaa ngu' bi' nti' ngu' chcuicha' ngu' ji'i mā.

²⁵ Cua nti' na' cha' tyi'u ti' mā lcaa tyempo cha' xcui' tso'o ti ndu'ni ycui' Ndyosi lo'o lcaa na.

Cha' tso'o nu nchcui' ji'i Jesucristo nu xu'na na

New Testament in Chatino, Tataltepec (MX:cta:Chatino, Tataltepec)

copyright © 1981 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chatino, Tataltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chatino, Tataltepec [cta], Mexico

Copyright Information

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chatino, Tataltepec

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

68385231-313d-5500-aff2-e6b6a207d978